

17-8-2017

De Pedagogische civil society

Hoe worden ouders, met behulp van sociale professionals, zelfstandiger binnen de Pedagogische civil society?

67V4J-AFOZ-Aanbod2

Naam: Marli Boullart

Studentnummer: 2340909

Klas: 4V01J

Opleiding: Fontys Eindhoven Sociale studies

Profiel: jeugdzorgwerker

Naam begeleiders: Rachel van

Tellingen-Klaver en Marieke van der Steeg- van Dam.

Samenvatting

Door de transitie in 2015 is de Jeugdhulpverlening veranderd. Een van deze veranderingen is dat de sociale professionals zich meer richten op het versterken van de sociale netwerken van de jongeren en de ouders. Verschillende organisaties die betrokken zijn bij alle veranderingen (Bijzonder Domein Jeugd) hebben een onderzoek gefinancierd, zij bekijken welke veranderingen er allemaal plaats gaan vinden in de Jeugdhulpverlening en wat dit met zich mee brengt. Dit onderzoek 'Jeugdhulpverlening in opschudding' (Feringa, Sanden, Peels, & Linders, 2015) gaat in op 3 verschillende veranderingen. Een daarvan is de Pedagogische Civil society. Dit onderzoek richt zich op de Pedagogisch Civil Society.

De Pedagogische Civil Society gaat vooral over het feit dat het opvoeden van kinderen niet meer de zaak is van de ouders alleen, maar ook van diens netwerk. Sociale professionals in de jeugdhulpverlening worstelen met hun nieuwe rollen en verantwoordelijkheden (Feringa et al., 2015). Er is een gebrek aan kennis bij de professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd om de ouders en de kinderen hierin goed te kunnen begeleiden.

In dit onderzoek is er onderzocht hoe pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd, ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen, kunnen begeleiden in het hulp vragen aan het eigen sociale netwerk zodat zij zelfstandiger worden in de Pedagogische Civil Society. In dit onderzoek zijn er tien ouders geïnterviewd, die een hulpvraag hebben over de gedragsproblemen van hun kinderen en die al hulp hebben gezocht bij professionals. Hierdoor kon er gekeken worden naar, hoe de ouders begeleid zijn door de professionals in het hulpvragen aan het sociale netwerk en wat de wensen en behoefte zijn van de ouders bij deze begeleiding.

Hier is uitgekomen dat de ouders die vóór de transitie hulp hebben gezocht weinig tot geen begeleiding daarin hebben gehad. Ouders die ná 2015 hulp hebben gezocht zijn begeleid, volgens de ouders is dit minimaal geweest en op de verkeerde manier.

De ouders zouden graag meer begeleiding willen in het hulpvragen aan het eigen netwerk door middel van duidelijke en concrete uitleg van de professionals over, hoe ze hulp kunnen vragen, wat er onder het sociale netwerk valt en wat de meerwaarde hiervan is. Een andere conclusie is dat de begeleiding die de ouders hebben gehad op een, volgens de ouders, verkeerde manier wordt gegeven. Zoals bijvoorbeeld, eigen kracht conferenties die niet goed geleid worden of waar te veel afgedwaald wordt van de hulpvraag van de ouders. Het sociale netwerk wordt volgens de ouders te weinig bij het gehele proces betrokken, dit zou anders kunnen door het sociale netwerk bijvoorbeeld cursussen aan te bieden. Nog een conclusie die uit dit onderzoek is gekomen is dat de oudercontact avonden waar de ouders aan deelgenomen hebben van grote meerwaarde zijn bij het uitbreiden en het hulpvragen aan het sociale netwerk. In de aanbevelingen staan verschillende manieren hoe pedagogisch medewerkers ouders kunnen begeleiden bij het hulpvragen aan het sociale netwerk, zodat ze aansluiten bij de wensen en behoeften van de ouders.

Voorwoord

Ik ben Marli Boullart en ik ben aan het afstuderen op Fontys Hogeschool Sociale Studies in de richting Jeugdzorgwerker. Via mijn docenten ben ik bij dit onderzoeksonderwerp gekomen en dit sprak mij meteen aan. Ik ben in gesprek gegaan met F. Peels, zij vertelde dat zij een onderzoek doet naar de veranderingen binnen de jeugdhulpverlening voor het Bijzonder Domein Jeugd. Ze zochten nog studenten die zich zouden richten op een onderwerp van dit onderzoek 'de Pedagogische civil society'. Samen met twee andere studenten zouden we dit onderwerp gaan onderzoeken, ieder mocht zijn eigen weg kiezen. Ik heb me meteen gericht op ouders met een hulpvraag over gedragsproblemen van hun kinderen. Gedragsproblemen spreken mij erg aan door mijn stage bij de La Salle in Boxtel. Bij de La Salle heb ik me vooral gericht op de jongeren met gedragsproblemen en niet op de ouders, dat ik me in dit onderzoek een keer op de ouders zou richten leek me interessant. Dit onderzoek is uiteindelijk een onderdeel van het onderzoek voor Bijzonder Domein Jeugd. Dit is de doelgroep waar dit onderzoek voor bestemd is. In dit onderzoek wordt het vooral gericht op de pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd.

Ik zou graag mijn twee afstudeerdocenten, M. van der Steeg en R. van Tellingen, willen bedanken voor alle hulp, feedback en tijd die ze in mij en mijn afstudeeronderzoek hebben gestoken. Ook zou ik F. Peels en J. van der Sander willen bedanken voor de mogelijkheid dat ik dit onderzoek mocht uitvoeren. Als laats wil ik mijn klasgenoten bedanken voor alle hulp en motivatie die ik af en toe nodig had.

Naam: Marli Boullart

Plaats: Valkenwaard

Datum: 17 augustus 2017

Inhoud

Samenvatting.....	1
Voorwoord	2
Inleiding	5
Hoofdstuk 1: Context en probleemschets	7
1.1 Probleemanalyse.....	7
Inleiding.	7
Macro.....	7
Meso.....	8
Micro.....	10
1.2 Probleemstelling + verificatie.....	12
Verificatie.....	12
1.3 Onderzoeksdoelstelling	12
1.4 Hoofdvraag en deelvragen	12
1.5 Begripsafbakening.....	13
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader.....	11
2.1 De algemene systeemtheorie.....	11
2.2 Hulp vragen bij het eigen netwerk	12
2.3 Zelfstandiger worden binnen de PCS.....	13
2.4 Wat doen de sociale professionals al?	13
Hoofdstuk 3: Methodologie.....	19
3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef.....	19
3.2 Dataverzamelingsmethode.....	22
3.3 Meetinstrument.....	23
3.4 Data-analyse	23
Hoofdstuk 4: Resultaten	24
4.1 Resultaten.....	24
Deelvraag 1	24
Deelvraag 2	26
Deelvraag 3	27

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen	33
5.1 Conclusie	33
Deelvragen	33
Hoofdvraag	34
5.2 Aanbevelingen	35
Hoofdstuk 6: Discussie	37
6.1 Betekenis en bruikbaarheid	37
6.2 Sterkte- zwakteanalyse	38
Literatuurlijst	41
Bijlage 1: instrument voor dataverzameling, Topiclijst	44
Bijlage 2: codeboom	47

Inleiding

Sinds de transitie in 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de Jeugdzorg. De Jeugdhulpverlening is door de transitie veranderend. Zo is bijvoorbeeld de zorg meer gericht op preventie (opvoedondersteuning), vroege interventie, zorg en hulp zo licht mogelijk maken en het versterken van de sociale netwerken van de jongeren en de ouders (Eijck, Kooijman, & Yperen, 2013). Al deze veranderingen roepen veel vragen op bij betrokken professionals en organisaties. Omdat er zoveel vragen kwamen en hierdoor onzekerheden ontstonden, hebben verschillende organisaties besloten om een onderzoek te financieren dat dieper in gaat op deze veranderingen.

In dit onderzoek worden deze organisaties gekoppeld met behulp van een gezamenlijke term 'Bijzonder Domein Jeugd'. Het onderzoek waar Bijzonder Domein Jeugd om heeft gevraagd is begin 2014 gestart. Dit is een van de onderzoeksprojecten van het Lectoraat Beroepsinnovatie van Fontys Hogeschool Sociale Studies. Het gaat over het onderzoek 'Jeugdhulpverlening in opschudding' (Feringa et al., 2015). Dit onderzoek richt zich op drie onderzoekslijnen: 'professionele verantwoordelijkheid', 'vrijwilligheid versus onvrijwilligheid' en 'de Pedagogische Civil Society'. De Pedagogische Civil Society is in 'Jeugdhulpverlening in opschudding' nog onvoldoende aan bod gekomen. De docenten die meewerken aan het onderzoek 'Jeugdhulpverlening in opschudding', zijn op zoek gegaan naar studenten die nader onderzoek willen verrichten naar het onderwerp 'de Pedagogische Civil Society'. Dit is de aanleiding geweest voor dit onderzoek.

De Pedagogische Civil Society oftewel de PCS gaat vooral over het feit dat het opvoeden van kinderen niet meer de zaak is van de ouders alleen, maar ook van diens netwerk. Sociale professionals in de jeugdhulpverlening worstelen met hun nieuwe rollen en verantwoordelijkheden (Feringa et al., 2015). De professionals moeten de ouders en kinderen met een hulpvraag gaan begeleiden om zoveel als mogelijk gebruik te maken van hun eigen netwerk. Er is een gebrek aan kennis bij de professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd om ouders en kinderen hierin te kunnen begeleiden.

In dit onderzoek wordt er onderzocht hoe pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd, ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen, kunnen begeleiden in het hulp vragen aan het sociale netwerk zodat zij zelfstandiger worden in de PCS?

De onderzoekspopulatie in dit onderzoek is; ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen die hulp hebben gezocht bij een organisatie binnen de jeugdhulpverlening. Respondenten worden geworven door middel van een sneeuwbalsteekproef. Bij een sneeuwbalsteekproef wordt er gebruik gemaakt van mensen uit eigen kenniskring om aan de juiste respondenten te komen (Baarda et al., 2013). Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek, dit is beter, omdat er dan dieper in gegaan kan worden op de behoeften en verwachtingen van de respondenten. Tijdens dit kwalitatieve onderzoek wordt gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews met behulp van een topiclijst (Baarda et al., 2013).

De opzet van dit onderzoek is als volgt. In de context en probleemschets wordt een probleemanalyse gemaakt, waarin het probleem op macro, meso en microniveau wordt beschreven. De probleemstelling, onderzoeksdoelstelling, hoofdvraag en deelvragen volgt hierop, daarna worden belangrijke begrippen uit de hoofd en deelvragen afgebakend.

In het hoofdstuk Theoretisch kader wordt er uitleg gegeven over verschillende theorieën en inzichten omtrent de PCS en het hulp vragen aan het sociale netwerk. In het hoofdstuk Methodologie wordt de onderzoekspopulatie, dataverzamelingsmethode, meetinstrument en de data-analyse beschreven. Daarna volgen de resultaten uit de interviews, de conclusies en aanbevelingen voor de praktijk. Als laatste wordt de betrouwbaarheid en de validiteit van dit onderzoek ter discussie gesteld.

Hieronder staan twee citaten die de Pedagogische Civil Society karakteriseren:

“It takes a village to raise a child” (Clinton, 2006, p. 6)

“Children are not rugged individualists. They depend on the adults they know and on thousands more who make decisions every day that affect their well-being” (Clinton, 2006, p. 28).

Hoofdstuk 1: Context en probleemschets

1.1 Probleemanalyse

Inleiding.

De rol van de sociale professionals gaat door de transitie veranderen en de kennis om ouders meer gebruik te laten maken van het sociale netwerk ontbreekt nog. De vraag waar ouders behoefte aan hebben en hoe zij begeleid kunnen worden is nog onbekend. Dit onderzoek richt zich op het gebrek aan kennis bij de professionals om de ouders te begeleiden bij het hulpvragen aan het eigen netwerk. Als ouders meer gebruik gaan maken van hun eigen netwerk zal de individualisatie moeten verminderen, iedereen moet zich verantwoordelijk gaan voelen over de opvoeding van de kinderen om hun heen i.p.v. dat de ouders alléén verantwoordelijk zijn. In dit hoofdstuk wordt er gekeken naar de problemen op macro-, meso- en microniveau. Op macroniveau worden de veranderingen binnen de Nederlandse samenleving beschreven en wat dit voor gevolgen heeft voor de jeugdhulpverlening en de Nederlandse burgers. Daarna wordt er in gegaan op waarom de Pedagogische Civil Society oftewel PCS in het leven is geroepen en vervolgens wat de aanleiding was voor dit onderzoek. Op meso niveau wordt er gekeken naar de gevolgen van de PCS voor de sociale professionals. Op microniveau worden de gevolgen van de PCS beschreven voor het sociale netwerk, de ouders en de kinderen.

Macro.

Transitie

Vanaf 1 januari 2015 is de Jeugdhulpverlening in opschudding. De transitie van de Jeugdhulpverlening is begonnen wat inhoudt dat de gemeenten vanaf nu verantwoordelijk zijn voor de Jeugdhulpverlening. Een van de redenen van deze transitie is dat de gemeenten de zorg dichter bij huis kunnen organiseren, zodat de zorg beter bij de jongeren aansluit. Tevens kan de gemeenten deze zorg goedkoper en eenvoudiger aanbieden (Jeugdhulp bij gemeenten, 2015).

De verandering binnen de Jeugdhulpverlening is niet alleen gericht op de transitie maar ook op de transformatie. De transitie gaat over de financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten. De transformatie gaat over de inhoudelijke verandering. De Jeugdhulpverlening is door de transitie veranderend. Zo is bijvoorbeeld de zorg meer gericht op preventie (opvoedondersteuning), vroege interventie, zorg en hulp zo licht mogelijk maken en het versterken van de sociale netwerken van de jongeren en de ouders (Eijck, Kooijman, & Yperen, 2013).

Pedagogische Civil Society

Vanuit de standpunten van de transitie die hierboven zijn benoemd, is de PCS aan bod gekomen. De PCS is een belangrijk concept als het gaat over de transitie en de transformatie van de Jeugdhulpverlening in Nederland (Dijk & Terpstra, 2013). De PCS gaat vooral over het feit dat het opvoeden van kinderen niet meer de zaak is van de ouders alleen, maar ook van diens netwerk. De Pedagogische Civil Society is in het leven geroepen door Micha de Winter. De Winter (2011) vindt dat

het individualisme te veel de voorhand heeft genomen in de maatschappij en dat de opvoeding van kinderen te sterk geïndividualiseerd is. *'Kinderen en hun opvoeding zijn de verantwoordelijkheid van de ouders'* (Winter, 2011, p. 61). Dit is een standpunt dat de laatste jaren veel naar voren kwam, maar dat de PCS niet meer wil horen. Niet alleen ouders moeten de verantwoordelijkheid van de kinderen en de opvoeding dragen maar ook de omgeving, het sociale netwerk van ouders en kinderen.

Om dit te verwezenlijken moeten sociale netwerken versterkt worden en moeten ouders hulp krijgen bij het hulp vragen aan het sociale netwerk. Het doel van het versterken van sociale netwerken is dat jongeren en ouders minder afhankelijk worden van professionals en de eigen regie houden over hun leven. De eigen kracht wordt hierdoor bevorderd en jongeren en ouders gaan meer gebruik maken van hun sociale netwerk (Jeugdhulp bij gemeenten, 2015).

De participatiesamenleving die Koning Willem Alexander aankondigde in de troonrede van september 2013 heeft veel overeenkomsten met de PCS (Alexander, 2013). Van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, waarbinnen burgers verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun eigen zorg en de zorg van hun omgeving. De uitgangspunten van de participatiemaatschappij zijn vergelijkbaar met die van de PCS. Zo wordt in de PCS ook de nadruk gelegd op de eigen verantwoordelijkheid van de burger en op het zo nodig ondersteuning vragen aan het sociale netwerk. Echter is de PCS gericht op de pedagogiek en de participatie samenleving daarentegen op de gehele Nederlandse samenleving (Spierts, 2014).

Onderzoek 'jeugdhulpverlening in opschudding'

Binnen de Jeugdhulpverlening is er veel veranderd en gaat er nog meer veranderen. Dit roept binnen verschillende organisaties vragen op, zoals: 'Hoe gaat de Jeugdhulpverlening eruitzien als de gemeenten de verantwoordelijkheid krijgt?', 'Hoe moeten wij als professionals hier mee omgaan?', 'Is deze verandering een verbetering?'. Omdat er zoveel vragen kwamen en hierdoor onzekerheden ontstonden, hebben verschillende organisaties besloten om een onderzoek te financieren dat dieper in gaat op deze veranderingen. In dit onderzoek worden deze organisaties gekoppeld met behulp van een gezamenlijke term 'Bijzonder Domein Jeugd'.

Het onderzoek waar Bijzonder Domein Jeugd om heeft gevraagd, is begin 2014 gestart. Dit is een van de onderzoeksprojecten van het Lectoraat Beroepsinnovatie van Fontys Hogeschool Sociale Studies. Het gaat over het onderzoek 'Jeugdhulpverlening in opschudding' (Feringa et al., 2015). Dit onderzoek is in eerste instantie bedoeld voor overheden, instellingen, professionals en burgers die betrokken zijn bij het vormgeven van maatschappelijke ondersteuning aan jongeren en hun ouders/verzorgers (Feringa et al., 2015). Dit onderzoek richt zich op drie onderzoekslijnen: 'professionele verantwoordelijkheid', 'vrijwilligheid versus onvrijwilligheid' en 'de Pedagogische Civil Society'. De Pedagogische Civil Society is in 'Jeugdhulpverlening in opschudding' nog onvoldoende aan bod gekomen. Dit onderzoek levert hier een bijdrage aan.

Meso.

Sociale professionals

Zoals hierboven is aangegeven, heeft het Bijzonder Domein Jeugd behoefte aan onderzoek over de veranderingen binnen de jeugdhulpverlening. Sociale professionals in de jeugdhulpverlening worstelen met hun nieuwe rollen en verantwoordelijkheden (Feringa et al., 2015).

Vanuit de PCS gaat zowel de rol van de ouders, kinderen als die van professionals veranderen.

Professionals moeten ouders en kinderen met een hulpvraag gaan begeleiden om bij het oplossen van hun hulpvraag zoveel als mogelijk gebruik te maken van hun eigen netwerk.

Wat door de ontwikkeling van de PCS tevens een rol gaat spelen in de verandering van de rol van de professional is dat ouders die uiteindelijk toch met hun kinderen naar een professional stappen al hulp hebben gevraagd bij het sociale netwerk. Zij gaan naar de professional als 'laatste' optie. Hieruit wordt geconcludeerd dat de ouders en de kinderen die uiteindelijk bij de professional komen een zwaardere problematiek hebben (Jumelet & Wenink, 2013). De rol van de professional verandert, niet alleen op het gebied van meer begeleiding bieden, tevens verandert de hulpverlening en wordt de hulp zwaarder die de professionals moeten bieden aan de jongeren (Jumelet & Wenink, 2013). In dit onderzoek wordt er dieper ingegaan op de verandering van de rol van de professional als het gaat om de begeleiding van de ouders in het hulpvragen aan het netwerk in plaats van op de zwaarder wordende hulpverlening.

Hoe gaan professionals de ouders begeleiden bij het hulpvragen aan het eigen netwerk? Welke handvaten zijn er om de ouders en kinderen hierin te begeleiden? Wat zijn de behoeften van de ouders en van de professionals hierin? Er is een gebrek aan kennis bij de professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd om ouders en kinderen hierin te kunnen begeleiden. Er zijn verschillende manieren om de professionele hulp te richten op het sociale netwerk van ouders, maar de kennis om deze hulp op een goede manier toe te passen en om het te richten op de behoeften van de ouders ontbreekt nog (Feringa et al., 2015).

De overheid moet burgers een handreiking geven om het sociale netwerk van burgers te versterken, om ervoor te zorgen dat ze minder afhankelijk worden van professionals en meer hulp aan het sociale netwerk kunnen vragen (Dijk & Terpstra, 2013). Professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd moeten manieren bedenken om de ouders hierin te gaan begeleiden. Hiertoe moet kennis vergaard worden bij ouders, met een hulpvraag over het probleemgedrag van hun kinderen, zodat professionals een beter zicht krijgen in de behoeften van deze ouders. Met deze kennis is het de bedoeling dat professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd meer gaan kijken naar de behoefte van de ouders, zodat ze de begeleiding hierop aan kunnen passen.

Veel professionals omarmen deze verandering, maar een aantal voelen het als een aantasting van hun positie. Hun rol gaat veranderen en de nieuwe rol is in hun ogen minder belangrijk. Ze zijn niet langer 'probleemoplossers', eerder begeleiders. De kinderen die uiteindelijk hulp nodig hebben van professionals, hebben vaker een zwaardere problematiek. Bij deze kinderen duurt het langer voordat ze bij de professionals komen (Jumelet & Wenink, 2013). De rol van de professionals gaat veranderen. Ze krijgen meer verantwoordelijkheid, andere taken (begeleiding), moeten zelfstandiger werken en meer outreachend.

Micro.

Netwerk

Een van de belangrijkste uitgangspunten van de PCS is dat de omgeving, buiten het directe gezin, een cruciale betekenis heeft voor de ontwikkeling van een kind. Een risico voor het kind is dat het sociale netwerk niet de hulp kan bieden die het kind nodig heeft. Waardoor lichte problematiek zich kan ontwikkelen tot zwaardere problematiek. Het kan zijn dat het sociale netwerk niet gespecialiseerd is voor de problematieken van de kinderen en deze kinderen komen dan pas later bij een professional (Jumelet & Wenink, 2013). Het is daarom de bedoeling dat het sociale netwerk van het gezin met een hulpvraag, hulpmiddelen/kennis krijgen om problemen te helpen oplossen samen met het gezin (Dijk & Terpstra, 2013). De sociale professionals zouden hierin een rol kunnen spelen, niet alleen bij de begeleiding van de ouders, maar tevens bij het sociale netwerk zodat zij meer kennis en ervaring krijgen om de ouders en de kinderen te helpen.

Het gaat in een sociaal netwerk niet alleen meer om de familie en vrienden, maar ook om de buurvrouw, de juffrouw of de meester, de coach, de conciërge enzovoort. Iedereen die met een ander te maken heeft en hulp kan bieden. Hulp hoeft daarin niet groot te zijn, een advies kan al genoeg zijn. In dit onderzoek wordt de hulp van het sociale netwerk aan de ouders vooral gericht op het ondersteunen en ontlasten van de ouders van het kind met probleemgedrag. Een avond oppassen zou de ouders al rust kunnen bieden of het kind een keer meenemen naar de speeltuin of iets dergelijks. Dit zijn manieren waarbij het sociale netwerk kan helpen, ook bij 'zware' gedragsproblematieken. Hierdoor kunnen de ouders er weer tegen aan en hebben ze minder hulp nodig van anders professionals zoals bijvoorbeeld weekendopvang, psychologen, thuis begeleiding etc. Iedereen kan van grote betekenis zijn voor de ouders en de jongeren die hulp nodig hebben. Wat het lastig maakt voor het sociale netwerk is de individualisatie binnen Nederland (Winter, 2011). Het sociale netwerk moet anders gaan denken om ouders te ondersteunen en te ontlasten, de ouders moeten dit eveneens doen. De ouders zijn weer een sociaal netwerk voor andere ouders. Met het anders denken wordt bedoeld dat het sociale netwerk en de ouders open moeten staan voor verandering, samen de verantwoordelijkheid over de opvoeding dragen, hulp aanbieden en hulp accepteren (Winter, 2011).

Ouders

Onderzoeken tonen aan dat het aantal en de zwaarte van de psychische problemen bij kinderen en jongeren ongeveer hetzelfde blijft, tegelijkertijd stijgt de vraag naar professionele hulp (Hermanns, 2009). Hier kunnen meerdere verklaringen voor zijn. Hermanns (2009) zegt *'dat ouders het gevoel hebben te kort te schieten, waardoor ze eerder de hulp vragen aan hulpverleners'* (p. 4). Er is tevens een druk van buitenaf. Winter (2011) beschrijft dit als volgt; *"als een kind zich op school anders dan anderen gedraagt, is hij niet langer een buitenbeentje, maar een zorgleerling die diagnose en wellicht behandeling nodig heeft"* (p. 60). Dit wordt bedoeld met, dat de druk van buitenaf groot is voor de ouders. Doordat hun kinderen als zorgleerling worden bestempeld, wordt er van buitenaf verwacht dat ouders naar hulpverleners stappen voor hulp.

Ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen zijn juist ouders die eerder naar professionals stappen dan hulp vragen aan het eigen netwerk (NJI, 2010). Dit is dan vanwege schaamte, schuldgevoelens en verlegenheid. Hier komt tevens de individualisatie terug, omdat de ouders op zich zelf zijn gericht zijn ze te trots, of schamen ze zich voor hun problemen om hulp te vragen (NJI, 2010). Ouders staan vaak niet open voor hulp, advies of kritiek als anderen zich met 'hun' kinderen en 'hun' opvoeding willen bemoeien. Dit komt ook door de individualisatie van de Nederlandse burgers (Dijk & Terpstra, 2013). De individualisatie is een maatschappelijke factor die meedraagt aan het feit dat ouders minder snel naar het eigen netwerk stappen en eerder naar de professional. De professional staat voor de ouders verder weg waardoor ze zich minder snel schamen voor hun problemen (NJI, 2010). Tevens stappen de ouders eerder naar een professional vanwege de professionele kennis. De ouder zijn opzoek naar oplossingen voor de problemen en kijken dan minder snel naar de 'kleine' hulp die het netwerk kan bieden (NJI, 2010).

Ouders met een hulpvraag over hun kinderen moeten juist niet zo snel naar professionals stappen, zij moeten de mogelijkheid krijgen om ook naar hun eigen netwerk te kijken en daar hulp te vragen en te krijgen. Met sociale steun kijken ouders positiever tegen de opvoeding aan, lukt het ze om positiever op te voeden en krijgen ze meer zelfvertrouwen, tevens ervaren ouders hierdoor minder stress (NJI, 2010).

Kinderen/jongeren

Voor kinderen met gedragsproblemen zijn de ontwikkelingen in de Jeugdhulpverlening erg belangrijk. Zij zijn uiteindelijk de doelgroep waar alles op gericht is, die alles meemaken over de ontwikkelingen en welke kant het ook op gaat. Zij zijn niet oud genoeg om zelf hulp te zoeken, maar ervaren de gevolgen van de veranderingen (Dijk & Terpstra, 2013).

Door de ontwikkelingen in de Jeugdhulpverlening wordt er verwacht dat ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen eerst naar het eigen netwerk kijken alvorens ze naar een professional stappen.

Zoals al eerder is benoemd, kunnen de gedragsproblemen van de kinderen zwaarder worden, doordat de ouders eerst naar het sociale netwerk gaan en daardoor later naar de sociale professional stappen (Jumelet & Wenink, 2013). Een risico voor het kind is dat het sociale netwerk niet de hulp kan bieden die het kind nodig heeft. Waardoor lichte problematiek zich kan ontwikkelen tot zwaardere problematiek (Jumelet & Wenink, 2013). Dit zou zo zijn als het sociale netwerk in plaats van de professionele hulp komt, in dit onderzoek wordt het vooral gericht op het netwerk naast de professionele hulp. In dit onderzoek wordt er gekeken naar kinderen/jongeren met gedragsstoornissen, daarom is het niet mogelijk om de professionele hulp te vervangen door het sociale netwerk. Het sociale netwerk kan bij kleinere dingen helpen zoals het ontlasten van ouders of begeleiding van de ouders of kind/jongere

Kinderen/jongeren moeten hier, net zoals de ouders voor open staan. Waarschijnlijk staan de kinderen/jongeren hier niet voor open omdat ook zij de in een geïndividualiseerde maatschappij opgroeien.

1.2 Probleemstelling + verificatie

Het is onduidelijk voor de pedagogisch medewerkers, werkzaam bij organisaties die betrokken zijn bij het Bijzonder Domein Jeugd, hoe ouders met een hulpvraag over gedragsproblematieken van hun kinderen gebruik kunnen maken van hun sociale netwerk. Als duidelijk is welke behoeften ouders op dit gebied nodig hebben, kunnen deze professionals hierbij aansluiten zodat zij ouders kunnen begeleiden richting het zelfstandiger worden binnen de PCS. Zolang de professionals hier geen kennis over hebben zullen ouders geen hulp vragen aan het sociale netwerk.

Verificatie

Op 10 april is er contact geweest met een docent die onderzoek doet naar de veranderingen binnen de Jeugdhulpverlening. Deze docent heeft opdracht gegeven voor het onderzoek naar de Pedagogische Civil Society (Feringa et al., 2015). Aan haar is de probleemstelling voorgelegd en zij gaf aan dat er een duidelijk lijn in zit. Deze docent herkent het probleem dat de professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd nog onvoldoende kennis hebben om ouders hierin te begeleiden en aan te sluiten bij de behoefte van ouders (Feringa et al., 2015). Het onderzoek wordt specifiek gericht op ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen. Dit vindt zij goed, omdat dit een onderdeel is waar nog geen onderzoek naar gedaan is. Tevens geeft ze aan dat het verrassend is dat er in dit onderzoek gekeken wordt naar ouders die al hulp hebben gezocht bij professionals in plaats van naar ouders die dat nog moeten doen. Ze vindt dit een verrassende, maar een goede draai, omdat het duidelijk zicht geeft op het al verlopen proces.

1.3 Onderzoeksdoelstelling

Het onderzoek heeft als doel om het verkrijgen van kennis, inzicht en handvaten over de manier waarop ouders, met een hulpvraag over de gedragsproblemen van hun kinderen, gebruik kunnen maken van hun eigen sociale netwerk. Met als doel handvatten en/of hulpmiddelen te bieden voor pedagogisch medewerkers, werkzaam bij organisaties die betrokken zijn bij het Bijzonder Domein Jeugd, om ouders hierin beter te begrijpen. Uiteindelijk kunnen zij de begeleiding hierop aanpassen zodat deze ouders zelfstandiger worden binnen de PCS.

1.4 Hoofdvraag en deelvragen

Hoe kunnen pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd, ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen, begeleiden in het hulp vragen aan hun eigen sociale netwerk zodat zij zelfstandiger worden in de PCS?

- Hoe maken ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu gebruik van hun sociale netwerk?
- Hoe worden ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu begeleid door pedagogische medewerkers bij het hulp vragen aan hun sociale netwerk?
- Waar hebben ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen behoefte aan bij de begeleiding door de pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd als het gaat om het hulp vragen aan het eigen netwerk?

1.5 Begripsafbakening

Bijzonder Domein Jeugd:	Verschillende organisaties die meer informatie willen over de veranderingen binnen de Jeugdhulpverlening met behulp van het onderzoek van Dr. Feringa, Drs. Sanden van der, Peels, Dr. Linders (2015). Het gaat over ongeveer 10 organisaties die te maken hebben met de Jeugdhulpverlening in Brabant.
Hulpvraag:	De zorgbehoefte die cliënten of diens omgeving hebben waar zij hulp bij nodig hebben, ook wel zorgvraag genoemd. Hetgeen waar cliënten en/of diens omgeving hulp bij nodig heeft (Zorgbelang, 2016). In dit onderzoek wordt met het begrip 'hulpvraag' bedoeld dat de ouders hulp nodig hebben van het systeem als het gaat om de opvoeding en/of ontlasting van de zorg van hun kind met gedragsproblematieken.
Gedragsproblematieken:	Bij gedragsproblematieken is wetenschappelijk (diagnose) aan te tonen dat een kind anders functioneert dan de meeste andere kinderen. Verschillende gedragsstoornissen/problematieken zijn Autisme, ADHD, Asperger, ADD, PDD-NOS, Hechtingsstoornis, Gilles de la Tourette en ODD. Dit is in principe niet te verhelpen. Je kan iemand veel aanleren, waardoor er goed mee omgegaan kan worden (Media, 2017).
Sociale netwerk:	Een verzamelnaam voor een netwerk mensen (familie, vrienden, kennissen etc.) dat functioneert als ondersteuningsbron voor het eigen welzijn en welbehagen en dat van de personen in het netwerk (Gammasteunpunt, 2008).
Behoeften:	Een behoefte is iets wat mensen nodig hebben of iets wat ze willen hebben (Gerbrands, 2015).
Zelfstandiger:	Dat er meer wordt gekeken naar wat ouders zelf kunnen (eigen kracht) en waar het netwerk eventueel bij kan helpen zodat er minder hulp gevraagd wordt aan de sociale professionals (Brink & Veen, 2013).

Pedagogische Civil Society:	Dat deel van de samenleving waar burgers (kinderen, jongeren, ouders en andere volwassenen) in vrijwillige verbanden verantwoordelijkheid nemen voor een pedagogisch klimaat waarin het goed opvoeden en opgroeien is, in samenwerking met of juist als tegenkracht tot overheden (gemeenten, de jeugdsector, het welzijnswerk), bedrijven en andere civil society organisaties (bijvoorbeeld sportverenigingen) (Broeders, Duijvenstijn, Wolswinkel, & Fransen, 2011).
------------------------------------	--

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In het theoretisch kader worden theorieën beschreven die een meerwaarde bieden aan het verdere onderzoek. Eerst wordt de algemene systeemtheorie kort uitgelegd, dit is het begin geweest van het sociale netwerk gericht werken en daarom ook noemenswaardig in dit onderzoek. Vervolgens wordt er beschreven waarom het hulp vragen aan het eigen netwerk eigenlijk nodig is, wat werkt en wat niet, en waarom het zo moeilijk is voor ouders om hulp te vragen aan hun eigen netwerk.

Daarna wordt er verder ingegaan op de PCS, wat hebben ouders nodig om zelfstandiger te worden binnen de PCS en hoe kan dit versterkt worden? Als laatst wordt er beschreven hoe de sociale professionals, de ouders al begeleiden t.a.v. het sociale netwerk, hier wordt dan gekeken naar methodieken zoals netwerkgericht werken, zelfregie, eigen kracht, empowerment en manieren om een sociaal netwerk in kaart te brengen.

In dit onderzoek wordt er regelmatig gesproken over een systeem of een sociaal netwerk van een persoon. Hier wordt niet alleen het eigen gezin mee bedoeld. Onder een systeem/ sociaal netwerk vallen alle mensen die ouders kunnen ondersteunen of ontlasten bij de opvoeding van de kinderen/jongeren (Gammasteunpunt, 2008). Hieronder vallen familieleden, kennissen, burens, docenten, coach van een sportvereniging etc. Iedereen die ondersteuning kan bieden aan deze ouders.

2.1 De algemene systeemtheorie.

De systeemtheorie is de algemene theorie die overal terugkomt als het over systeem gericht werken gaat. De Pedagogische Civil Society is gericht op het systeem van de kinderen en daarbij is de systeemtheorie belangrijk. Er zijn veel theorieën en werkwijzen afgeleid van de algemene systeemtheorie. Dit is het begin geweest van het meer kijken naar het sociale netwerk van het individu.

Wat is de algemene systeemtheorie?

Bij de systeemtheorie is het van belang dat je het gezin ziet als geheel, in plaats van losse individuen. Het systeem moet als een team functioneren, maar er elkaar ook volledig kunnen begrijpen (Nabuurs, 2013). Een belangrijk punt uit de algemene systeemtheorie is het bewustzijn van de circulaire processen (Rienks, 1974). Als er iets veranderd bij een persoon in een systeem dan heeft dit invloed op de anderen uit een systeem, er is sprake van wederzijdse beïnvloeding (Nabuurs, 2013). De invloed van anderen wordt in een circulair proces 'input' genoemd en het gedrag wat het individu uiteindelijk vertoont wordt 'output' genoemd (Nabuurs, 2013). Als er nu gekeken wordt naar de PCS komt dit duidelijk naar voren. De kinderen hebben de 'problemen', maar zijn niet alleen de oorzaak hiervan en ervaren niet alleen de gevolgen. De circulaire processen spelen een rol bij de vraagverlegenheid, schaamte en schuldgevoel van de ouders om het netwerk om hulp te vragen (Kruijswijk, et al., 2014). Ouders voelen zich schuldig als ze hulp vragen omdat dit invloed heeft op het netwerk en ze schamen zich voor de problemen die ze hebben (Kruijswijk, et al., 2014).

De algemene systeemtheorie is zoals de naam het al zegt erg algemeen. Het zijn algemene begrippen en denkwijzen om uiteindelijk breder te kijken dan alleen het individu.

Binnen de algemene systeemtheorie worden alle levende wezens gezien als een open systeem (Bertalanffy, 1968). De algemene systeemtheorie verstaat onder een gesloten systeem een systeem waarbij er geen uitwisseling is met de omgeving. In principe kunnen we aan de hand van de theorie zeggen dat er geen gesloten systeem bestaan. Daarom moeten we er vanuit gaan dat bij een gesloten systeem weinig interactie is met hun omgeving en bij een open systeem veel interactie (Nabuurs, 2013). Binnen de PCS is het de bedoeling dat iedereen een open systeem wordt met elkaar.

Er heerst binnen elke systeem een hiërarchie, dit kan gezien worden als een piramide. Op het werk staat het bestuur boven aan, daarna komt de baas, leidinggevende en dan de werknemers. Zo'n hiërarchie heerst binnen een systeem, het bepaald de gezagsposities van individuen (Nabuurs, 2013). Dit speelt een rol bij het vragen van hulp aan het sociale netwerk. Het is moeilijker om hulp te vragen aan mensen die boven jou in de hiërarchie staan binnen het sociale netwerk.

Waarom is de algemene systeemtheorie van belang bij dit onderzoek?

Zoals al eerder benoemd, is de algemene systeemtheorie van belang bij dit onderzoek omdat deze centraal staat bij de ontwikkeling van de pedagogische civil society. De pedagogische civil society is gericht op het netwerk/systeem van kinderen en jongeren. Dit is allemaal voortgekomen uit de algemene systeemtheorie. De belangrijke begrippen uit de algemene systeemtheorie komen goed van pas in het verdere onderzoek. Zo is het belangrijk om te weten dat ouders vanwege onder andere de circulaire processen minder snel naar het sociale netwerk durven en willen stappen om hulp te vragen. Tevens is de hiërarchie belangrijk bij het in kaart brengen van een sociaal netwerk van de ouders zodat ze hier bewuster van worden net zoals de sociale professionals.

2.2 Hulp vragen bij het eigen netwerk

Sociale steun is voor veel ouders belangrijk. 90% van de ouders in Nederland vraagt advies over de opvoeding aan vrienden, ouders, burens of andere bekenden (NJI, 2010). Dit is iets wat haaks staat tegenover het onderwerp van dit onderzoek. Ouders zouden juist geen tot weinig hulp vragen aan het sociale netwerk. Deze theorie van het NJI (2010) gaat over ouders zonder hulpvraag over de gedragsstoornis(sen) van hun kinderen. Juist bij ouders die hulp nodig hebben en die vragen of problemen hebben werkt het niet optimaal. Deze ouders durven geen hulp te vragen aan het sociale netwerk vanwege schaamte, schuldgevoelens en verlegenheid (NJI, 2010). Met dit onderzoek wordt er onderzocht hoe de ouders die moeite hebben met het vragen van deze hulp begeleid kunnen worden door de sociale professionals. Zo wordt de zorgafhankelijkheid van deze ouders en jeugdigen beperkt en hun participatie bevorderd (NJI, 2010)

De ouders zonder hulpvraag over de gedragsstoornis(sen) van hun kinderen, die hulp vragen aan het sociale netwerk ervaren dit positief. Met sociale steun kijken ouders positiever tegen de opvoeding aan, lukt het ze om positiever op te voeden en krijgen ze meer zelfvertrouwen. Tevens ervaren ouders hierdoor minder stress (NJI, 2010). Uit verschillende onderzoeken is gekomen dat het sociale netwerk de belangrijkste en meest gewenste ondersteuning biedt voor ouders, dit geldt niet voor ouders die hulp nodig hebben bij de gedragsstoornis(sen) van hun kinderen (NJI, 2010).

Waarom geen hulp vragen?

Er speelt vraagverlegenheid bij ouders, daardoor durft het sociale netwerk zelf ook geen hulp te bieden (Lammersen & Hollander, 2013). Het sociale netwerk staat er open voor om hulp te bieden, maar biedt het niet uit zichzelf aan. Als sociale professional is het goed om te beseffen dat als de ouder geen hulp vraagt en het sociale netwerk deze niet aanbiedt, dat er dan niet veel zal gebeuren (Lammersen & Hollander, 2013).

Wat tevens een rol speelt bij het geen hulp vragen aan het sociale netwerk is de ernst van het probleem (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016). Als de problemen volgens de ouders té erg zijn willen ze het sociale netwerk daar niet mee belasten en verwachten ze ook niet dat het sociale netwerk daar iets in kan betekenen (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016).

De angst om te vragen kan samenhangen met de angst voor afwijzing, en ook met trots en schaamte (Coolen et al, 2003). Ouders kunnen het ongepast vinden om hun problemen aan te geven bij het sociale netwerk of ze willen het netwerk daar niet mee belasten. Ze kunnen tevens het probleem voor zichzelf willen houden, zodat het niet naar buiten komt (Coolen et al, 2003).

2.3 Zelfstandiger worden binnen de PCS.

Zoals al eerder is benoemd, is het in de huidige Nederlandse maatschappij belangrijk dat ouders zelfstandiger worden. Met zelfstandiger wordt bedoeld dat ze gaan kijken naar wat ze zelf kunnen met eventueel hulp van het sociale netwerk. Doordat ouders meer kijken naar hun eigen kracht en naar het sociale netwerk, hebben ze minder hulp of andere hulp nodig van de professionals. Professionals zijn nu nog erg oplossingsgericht aan het werken terwijl dat als de ouders zelfstandiger worden de professionals meer begeleidend gaan werken. Ze moeten de ouders dan begeleiden in de eigen kracht (wat ze zelf kunnen) en het sociale netwerk. Bij hoofdstuk 2.4 wordt meer uitleg gegeven over wat de sociale professionals al aan begeleiding geven, zodat de ouders zelfstandiger worden binnen de PCS.

2.4 Wat doen de sociale professionals al?

Netwerkgericht werken

Burgers moeten meer hun eigen sociale netwerk inzetten op het moment dat ze een hulpvraag hebben (Poll, 2014). Het netwerkgericht werken wordt ingezet binnen de jeugdinstanties en is een eerste stap geweest om de hulp van de cliënten uit te breiden naar het sociale netwerk van de cliënt. Zo wordt er niet meer alleen gekeken naar de cliënt, maar wordt het netwerk hier meer bij betrokken

(Poll, 2014). Door het inzetten van netwerkgericht werken is het belang van het netwerk van de cliënt erkent en dat het netwerk wel degelijk een grote rol kan spelen bij de behandeling en begeleiding van de kinderen (Minuchin, 1974). Netwerkgericht werken kan op allerlei manieren uitgevoerd worden. De keuze aan instrumenten en methoden is groot (Kruijswijk et al., 2014). Zo zijn er bijvoorbeeld methoden om een netwerk in kaart te brengen of om samen met het netwerk rond de tafel te gaan om samen tot een oplossing te komen.

Wie is er bereid het nieuwe appartement mee op te knappen, wie kan helpen bij het boodschappen doen, wie wil een keer mee helpen koken of wie kan eens een avond op komen passen? Dit zijn een aantal voorbeelden van 'kleine' zaken die een wereld van verschil kunnen maken bij een gezin dat al veel moeilijkheden heeft moeten doorstaan. Dit maakt duidelijk dat alle hulp welkom is en elke hulp een probleem kan verlichten (Bartelink, 2010). Het netwerk kan hier bij helpen, ook al is het maar een beetje.

Zelfregie, eigen kracht en empowerment

Sinds het begin van de participatiesamenleving en de transitie komen verschillende begrippen zoals zelfregie, eigen kracht en empowerment regelmatig terug. De betekenis van deze verschillende begrippen wordt door elkaar gebruikt en is niet duidelijk voor Nederlandse burgers (Brink & Veen, 2013). Zelfregie gaat over dat ouders zelf beslissingen maken over hun eigen leven, ze houden de regie hierover en beslissen zelf. Zelfregie is gericht op het zelf beslissen en niet zo zeer op het zelf doen (Brink & Veen, 2013). Eigen kracht is gericht op het zelf kunnen (Brink & Veen, 2013). Eigen kracht komt voort uit het netwerk gericht werken, maar kan apart gezien worden (Kruijswijk et al., 2014). Eigen kracht kan als volgt worden gedefinieerd: *'Het vermogen van individuen om het leven (of situaties) optimaal vorm te geven en problemen op te lossen of draaglijk te maken'* (Jumelet & Wenink, 2013, p. 18). Eigen kracht wordt steeds vaker ingezet in de Nederlandse maatschappij. Dit is tevens een belangrijk speerpunt in de PCS (Jumelet & Wenink, 2013).

Als ouders aangesproken worden op hun eigen kracht, dan betekent dit dat zij de kans krijgen om hun eigen rol te kiezen. Als mensen bekend staan om hun talenten en de zinvolle bijdrage die zij leveren aan de maatschappij wordt hun eigenwaarde vergroot en denken ze positiever over zichzelf (Dam & Kluit, 2015). Als er dan gekeken wordt naar de sociale professionals binnen het Bijzonder Domein Jeugd zou dit een goede manier zijn om de ouders te benaderen en om de eigen kracht de vergroten. Het begrip 'eigen kracht' verwijst naar de manieren of mogelijkheden van mensen om zelf oplossingen te vinden voor hun problemen, eventueel met behulp van het sociale netwerk (Brink & Veen, 2013). Als professionals zich richten op, en aandacht besteden aan deze manieren en mogelijkheden van ouders, dan wordt de eigen kracht van de ouders benut en vergroot. Deze manier van benaderen wordt ook wel empowerment genoemd (Brink & Veen, 2013). Eigen kracht gaat bij empowerment samen met een gedeelde verantwoordelijkheid. Het netwerk is ook verantwoordelijk voor de kinderen/jongeren. Empowerment is geen methodiek of theorie, het is een denk- en handelingswijze dat de manier van kijken, denken en handelen op een specifieke manier veranderd

(Regenmortel, 2009). Van Regenmortel (2002) zegt het volgende over empowerment *“Empowerment is een proces van versterking waarbij individuen, organisaties en gemeenschappen greep krijgen op de eigen situatie en hun omgeving en dit via het verwerven van controle, het aanscherpen van kritisch bewustzijn en het stimuleren van participatie.”* (p. 76) Hier komt het stimuleren van participatie in terug waar de pedagogische civil society en dit onderzoek om draait.

Empowerment gaat, doordat het sociale netwerk bij de cliënt betrokken wordt, in tegen de radicaal liberale opvatting over dat we zo los mogelijk moeten staan van sociale verbanden (Regenmortel, 2009). Hierdoor wordt empowerment anders dan zelfredzaamheid (Regenmortel, 2009).

Zelfredzaamheid betekent dat je het zelf kan doen en empowerment gaat juist over het samen doen.

Bij empowerment draait het onder andere om de ‘power from within’ (kracht van binnenuit). Het gaat dan over het aanspreken van eigen kwaliteiten, het ontwikkelen van vaardigheden, het toenemen van zelfbewustzijn en zelfvertrouwen. Empowerment draait ook om het aansterken van krachtbronnen in de omgeving zoals; sociale steun van het netwerk, dit wordt ‘power with’ genoemd, samen sta je sterker (Regenmortel, 2009). De lotgenotencontacten horen hier ook bij volgens Regenmortel (2009). Als er nu gekeken wordt naar de ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen dan zouden deze ouders en hun kinderen onder kwetsbare burgers vallen. Dit omdat ze met een hulpvraag zitten die niet zo makkelijk opgelost kan worden. Empowerment richt zich tevens op deze mensen. Het geloven in potenties en krachten van kwetsbare mensen, ook wanneer deze krachten niet onmiddellijk zichtbaar zijn of als de mensen er zelf niet meer in geloven, is een belangrijk standpunt van empowerment. Empowerende hulpverlening is als het ware krachtgerichte zorg. Empowerment is vooral gericht op de sterke kanten van mensen en zegt dat iedereen beschikt over sterke kanten. Als professionals de ouders aanspreken op hun veerkracht en als ze de eigen kracht versterken, krijgen de ouders meer zelfvertrouwen en leren ze beter om te gaan met de problemen en het opvoedingsproces (NJI, 2010). Dit kan tevens een manier zijn van preventie om te voorkomen dat opvoedingsvragen uitmonden in opvoedingsproblemen (NJI, 2010). Een manier van empowerment en het versterken van de eigen kracht is dat de professionals zich richten op de vragen en behoeften van de ouders en dat ze samen met de ouders kijken wat voor hulp ze nodig hebben. De ouders worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid en de professionals stimuleren de ouders om zelf oplossingen te zoeken (NJI, 2010). Dit maakt ook dat ouders minder afhankelijk worden van professionele hulp (NJI, 2010). Wat belangrijk is, is dat de professionals zich vooral richten op wat goed gaat en niet te veel op wat niet goed gaat (Rensen, 2016)

Een manier om de eigen kracht te bevorderen en om het netwerk bij de ouder te betrekken is een eigen kracht conferentie.

Eigen kracht conferenties

De eigen kracht conferenties zijn vooral gericht op de kracht van het netwerk van individuen (Nuyts, 2012). Zoals al vaker is benoemd, is de rol van de familie de laatste jaren veranderd. Eerst hadden ze een positie aan de zijlijn en nu worden ze er actief bij betrokken (Nabuurs, 2013). Een eigen kracht conferentie is een methode waarbij de professionals samen met de ouders en het sociale netwerk

gaan kijken naar wat voor hulp er nodig is. In deze conferenties wordt er gekeken naar oplossingen van de problemen of manieren om de problemen draaglijker te maken en wordt er uiteindelijk een plan opgesteld (NJI, 2010).

Voordat er hulp gevraagd kan worden aan het eigen sociale netwerk moet het netwerk eerst in kaart gebracht worden. Dit kan gedaan worden door bijvoorbeeld het maken van een netwerkcirkel, een ecogram, een genogram of iets dergelijks (Nabuurs, 2013).

Als het netwerk in beeld is dan kan de conferentie gepland worden. Alle belangrijke personen uit het netwerk rond iemand worden samengebracht om een plan uit te werken (Nuyts, 2012). In deze conferentie wordt besproken hoe deze verschillende personen een rol kunnen spelen in het ondersteunen of helpen van de persoon met de hulpvraag. Een eigen kracht conferentie verhoogt de mogelijkheden om tot creatieve oplossingen te komen (Nuyts, 2012). Zij bespreken met elkaar en met de sociale professionals de problemen en zoeken vervolgens naar manieren hoe zij kunnen helpen en tot een oplossing kunnen komen (Nabuurs, 2013).

Zo'n eigen kracht conferentie verloopt in drie fasen. De eerste fase is de informatiefase. Alle informatie over 'het probleem' wordt duidelijk uitgelegd aan iedereen. In deze fase worden tevens de basisvoorwaarden besproken. Het kan bijvoorbeeld niet zo zijn dat er bij een kind onder de 18 beslist wordt dat hij/zij niet meer naar school hoeft. Het moet binnen bepaalde kaders blijven (Nuyts, 2012).

De tweede fase is de besloten overlegfase. Dit houdt in dat de professionals weg gaan en dat het netwerk aan zet is. Zij kunnen alles bespreken en komen uiteindelijk met een plan. Het is in deze fase belangrijk dat de professional zich achterwege houdt, dit omdat de ouders en het netwerk zo tot creatievere en onverwachte ideeën komen die een grote meerwaarde kunnen hebben bij het oplossen of het verminderen van het probleem (Nuyts, 2012).

In de derde fase wordt dit plan besproken met de professionals (Nuyts, 2012). De professional doorloopt het plan en zorgt er voor dat alles duidelijk is en binnen de besproken kaders valt.

Na deze fases zijn er nog vervolg afspraken. Dan komt iedereen weer bij elkaar om na te bespreken en kijken hoe alles verloopt. Dit gebeurt één tot drie maanden na fase 3 (Nuyts, 2012).

Uit onderzoek is gebleken dat 80% van het plan in de conferentie wordt uitgevoerd door de familie, 20% wordt aangevuld door de professional (Bartelink, 2010).

De belangrijkste principes uit de eigen kracht conferenties zijn (Bartelink, 2010):

- De cliënt is eigenaar van zijn probleem
- De cliënt is eigenaar van de conferentie van het plan
- De cliënt houdt de regie over de uitvoering van het plan (zelfregie)

Voor en nadelen eigen kracht conferenties

Nuys (2012, p 11) zegt: *'Wie kan rekenen op hulp uit eigen kring staat steviger in zijn schoenen en doet minder beroep op professionele zorg'*. Dit beschrijft de voordelen van eigen kracht conferenties

en tevens de voordelen van de Pedagogische Civil Society die ook uitgaat van de eigen kracht van het netwerk.

Het lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg heeft verschillende eigen kracht conferenties geëvalueerd (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016) met als doel te kijken naar wat de deelnemers van deze conferenties vonden als het gaat om de conferentie zelf, de professional en het plan dat zij tijdens de conferentie hebben opgesteld. Daarnaast is onderzocht wat de deelnemers hier uit hebben gehaald, wat het opgebracht heeft, en welke elementen daarbij belangrijk waren (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016). Hieruit is gekomen dat de deelnemers over het algemeen tevreden waren, ze gaven de conferenties gemiddeld een 7,6 op een schaal van 10.

Zo zeggen deelnemers dat er meer en beter contact is tussen de hulpvragers en het netwerk. De hulpvragers hebben het gevoel dat ze meer ondersteuning krijgen en dat mensen hun problemen beter begrijpen. Ze weten nu ook beter op wie ze terug kunnen vallen. Het netwerk zelf weet nu ook beter hoe zij met de hulpvrager om moet gaan (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016). Het vertrouwen is verbeterd tussen de hulpvrager en het netwerk. En zo is het makkelijker geworden om problemen zelf of met behulp van het sociale netwerk op te lossen (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016). Het is van belang dat de hulpvrager en het sociale netwerk samen tot een duidelijk, helder en goed uitvoerbaar eigen plan komt. De eigenheid is hierbij erg belangrijk, omdat zo de creativiteit en de motivatie van deze mensen naar boven komt, het is dan makkelijker om het plan te volgen (centrale, 2015).

Dit is alleen niet voor iedereen het geval. Een aantal deelnemers van dit onderzoek geven aan dat het na de eigen kracht conferenties niet verbeterd is of juist verslechterd (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016). De deelnemers geven daarbij aan dat als het probleem te erg of te groot is dat het sociale netwerk dan niet kan helpen. Als de hulpvrager zelf niet open staat voor hulp dan werkt het ook niet (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016). Tevens is het confronterend als het sociale netwerk zelf niet open staat om hulp te bieden, dit kan confronterend zijn voor de hulpvrager (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016).

Bewust maken van eigen netwerk

Soms zijn burgers zich niet bewust van hun eigen netwerk. Door met de desbetreffende cliënt zijn/haar netwerk in kaart te brengen krijg je hier een duidelijk beeld van.

Om te kijken waar de problemen vandaan komen, en wie een rol kan spelen bij het oplossen of verminderen van de problemen, is het goed om te weten hoe de kwaliteit van de relaties tussen de ouders en het sociale netwerk is. Wie bijvoorbeeld een grotere rol kan gaan spelen of wie toch wat te ver weg staan van de ouders (Kruijswijk et al., 2014). Dat helpt om de situatie te begrijpen én om mogelijke oplossingen te vinden. Bij een eigen kracht conferentie is het goed om het eigen netwerk eerst duidelijk in kaart te brengen, zodat de conferenties echt een meerwaarde kunnen hebben voor de ouders en de kinderen. Er moeten geen mensen bij de conferenties zitten die niets kunnen betekenen bij het oplossen of verminderen van de problemen (NJI, 2010).

Verskillende methoden om een netwerk in kaart te brengen zijn: grossijst, genogram, ecogram, netwerkcirkel van Lensink, contactladder, wijk ecogram en een straatladder.

Het uitwerken of uittekenen van een netwerk van een cliënt, welke mensen de cliënt kent en waar de cliënt terecht kan met eventuele vragen, levert verrassende ontdekkingen op. Zo kunnen ze er achter komen dat hun netwerk groter is dan dat ze dachten of dat andere in hun netwerk vaak met een hulpvraag komen o.i.d. (Lammersen & Hollander, 2013).

Hoofdstuk 3: Methodologie

In dit hoofdstuk wordt er uitleg gegeven over de onderzoekspopulatie en hoe deze geworven wordt. De dataverzamelmethode wordt uitgewerkt en als laatst wordt het meetinstrument en de data-analyse uitgelegd.

3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef

Onderzoekspopulatie

Een onderzoekspopulatie is een verzameling personen waaruit een steekproef getrokken wordt (Multiscope, 2017). In dit onderzoek is de onderzoekspopulatie, ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen die hulp hebben gezocht bij een organisatie binnen de jeugdhulpverlening. Het gaat hierbij over kinderen met 'zwaardere' gedragsproblematieken zoals eerder in het onderzoek al uitgelegd is. Hier is voor gekozen omdat deze ouders al hulp hebben gezocht bij de professionals en omdat het juist voor deze ouders extra moeilijk is om hulp te vragen aan het sociale netwerk (NJI, 2010). De ouders die geïnterviewd gaan worden zijn al met hun hulpvraag naar de professional gestapt en hebben het hele proces richting de hulpverlening al gehad. Deze keuze is gemaakt met de reden dat er onderzocht gaat worden hoe deze ouders de hulp hebben gezocht, welke stappen zij hebben genomen, of zij al hulp hebben gezocht bij hun netwerk, wat zij daar bij nodig hebben en hoe zij dit de volgende keer zouden doen. Dit zijn vragen die het beste gesteld kunnen worden aan ouders die het proces al hebben doorlopen. Dit omdat het een duidelijker beeld schetst over wat ouders in dergelijke situatie nodig hebben van professionals bij het hulp zoeken binnen hun eigen netwerk. Tevens schetst dit een beeld over de behoefte van ouders in een dergelijke situatie. Professionals krijgen dan een beeld bij wat de ouders nodig hebben en waar zij behoefte aan hebben, zodat zij ouders die dit proces nog niet hebben doorlopen kunnen ondersteunen hierin.

Steekproef

Het is onmogelijk om de gehele onderzoekspopulatie te onderzoeken, daarom wordt er in dit onderzoek gekozen voor een niet gerichte, selecte steekproef (Multiscope, 2017). Een selecte steekproef is een steekproef waarbij er vooraf een selectie wordt gemaakt (Verhoeven, 2011). Dit is belangrijk bij dit kwalitatief onderzoek, omdat er een beperkt aantal mensen van de populatie geïnterviewd kunnen worden.

In dit onderzoek wordt er gebruik gemaakt van een sneeuwbalsteekproef. Bij een sneeuwbalsteekproef is het de bedoeling dat er gebruik gemaakt wordt van mensen uit eigen kenniskring om een steekproef bij af te nemen (Baarda et al., 2013). Als er respondenten meewerken vanuit de kenniskring verminderd de externe validiteit van het onderzoek. Daarom is er in dit onderzoek via de mensen uit de kenniskring hulp gevraagd bij het zoeken naar de 'juiste' respondenten. Uiteindelijk is er geen een respondent uit de directe kenniskring geïnterviewd, maar

hebben ze geholpen bij het vinden van de juiste respondenten. Er is voor een sneeuwbalsteekproef gekozen omdat het vanwege de beperkte tijd niet mogelijk was om via organisaties van Bijzonder domein jeugd respondenten te werven. Een sneeuwbalsteekproef is met de juiste kennis een snelle manier om respondenten te werven.

Omdat de respondenten via verschillende personen uit de kenniskring, verschillende ingangen, geworven zijn, zijn de respondenten divers. Er is bewust voor gekozen om vooral te kijken naar verschillende ouders die hulp hebben gezocht bij verschillende organisaties met kinderen met verschillende gedragsproblematieken. Dit is tevens een reden waarom het binnen het tijdsbestek niet mogelijk was om respondenten te werven via tien organisaties van Bijzonder domein jeugd.

De reden van deze verschillen is dat het onderzoek uiteindelijk als doel heeft om te kijken hoe de professionals de ouders kunnen begeleiden in het hulp vragen aan het eigen netwerk. Doordat de steekproef vrij breed is, komen hier verschillende behoeften en verwachtingen uit, die de professionals in het werkveld ook tegen komen. Tevens is het Bijzonder Domein Jeugd, waar dit onderzoek aan gericht is, een verzameling van verschillende organisaties waar verschillende ouders met kinderen met verschillende gedragsproblematieken aankloppen voor hulp. Hierdoor sluit dit onderzoek beter aan bij het Bijzonder Domein Jeugd en beter bij het doel van dit onderzoek.

Uiteindelijk zijn er 13 ouders geïnterviewd uit 10 gezinnen. Hierbij is met de volgende punten rekening gehouden om de validiteit te waarborgen:

1. Ouders hebben een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen
2. De gedragsproblematieken van de kinderen moeten dermate erg zijn dat de ouders niet of moeilijk zonder de professionele hulp kunnen. Deze keuze is gemaakt omdat; hoe moeilijker de gedragsproblematieken, hoe moeilijker het is voor de ouders om hulp te vragen bij het netwerk. Dit komt omdat ouders meer oplossingsgerichte hulp verwachten van het netwerk en het netwerk niet beschikt over deze kennis. Dit maakt dat de professionele begeleiding bij het hulp vragen aan het eigen netwerk des te meer nodig is bij deze ouders. De ouders moeten in gaan zien dat alle hulp een meerwaarde kan zijn bij de gedragsproblematieken van hun kinderen.
3. Ouders hebben hulp gezocht voor de gedragsproblematieken van hun kinderen bij minstens één organisatie binnen de jeugdhulpverlening.
4. De ouders moeten hulp hebben gezocht tussen het jaar 2007 en 2017 of krijgen nog steeds hulp bij een organisatie binnen de jeugdhulpverlening.
5. De ouders hebben allemaal bij verschillende organisaties hulp gezocht.
6. De kinderen met de gedragsproblematieken zijn tussen de 5 en 23 jaar. Minimaal 5 jaar omdat dit de leeftijd is dat kinderen een diagnose kunnen krijgen, klassiek autisme is hierin erg vroeg en kan vanaf het 5e levensjaar gediagnostiseerd worden (Begeer, 2011). Maximaal 18 jaar omdat vanaf hier de jeugdzorg stopt en overgaat in jeugdhulp of reclassering (Media, 2017).
7. Als er twee ouders in een gezin geïnterviewd worden dan worden deze gezien als één respondent.

Hoe wordt de betrouwbaarheid gewaarborgd.

De interviews vinden plaats op een plek waar de ouders zich veilig voelen. Het is belangrijk dat de ouders zich op hun gemak voelen, zodat ze hun verhaal kunnen vertellen. Het zou kunnen dat dit voor sommige ouders een gevoelig onderwerp is en dat het lastig wordt om weer terug te gaan naar deze

‘vervelende’ periode. Dit is de reden dat de ouders zich prettig moet voelen en tevens de reden dat de ouders de ruimte mogen kiezen (Holdorp, 2017). Om de betrouwbaarheid van dit onderzoek te waarborgen is het belangrijk dat de interviews plaats vinden in een rustige ruimte, zodat iedereen vrij kan praten en er geen mensen binnen kunnen lopen (Holdorp, 2017). Hierdoor kan het zo zijn dat verschillende interviews op verschillende plaatsen plaats vinden. Dit zou een risico kunnen zijn voor de betrouwbaarheid van dit onderzoek, het is belangrijker om het vertrouwen van de ouders te respecteren dan om een specifieke ruimte aan te houden.

Op welke dag en tijd de interviews plaats vinden wordt afgesproken in overleg met de ouders. Hierbij wordt rekening gehouden met de tijd van de interviews. De interviews moeten niet na een lange werkdag plaats vinden in verband met vermoeidheid. Het weekend zou een optie zijn, omdat de ouders dan meestal wat meer rust hebben.

Wat tevens belangrijk is om de betrouwbaarheid te waarborgen is dat de respondent bekend is bij de onderzoeker. De interviewer weet van tevoren waar het interview over gaat en wie het interview gaat houden.

De interviews die gehouden worden, worden opgenomen en later getranscribeerd. Zo gaat er weinig tot geen informatie verloren en wordt de validiteit van dit onderzoek vergroot. Doordat de interviews allemaal op dezelfde manier worden uitgewerkt wordt de betrouwbaarheid vergroot.

Anonimiteit

In het meetinstrument (zie topiclijst in bijlage 1, pagina 39), wordt een inleiding beschreven die besproken wordt met de respondenten. In dit meetinstrument wordt besproken dat de respondenten anoniem blijven in het gehele onderzoek. De interviews moeten opgenomen worden, deze opnames worden na het transcriberen meteen verwijderd. Tijdens het transcriberen worden de namen weggehaald op de eerste letter van de voornaam na en deze namen komen in het gehele onderzoek niet meer terug.

Voordat het interview begint wordt het bovenstaande besproken met de respondent., zodat ze voor het interview al op de hoogte zijn en weten wat ze te wachten staan.

In de hoofdstukken, resultaten, conclusies en aanbevelingen kan gebruik gemaakt worden van citaten uit de interviews. Deze citaten worden aangegeven met de eerste letter van de voornaam van de respondent. Dit is een manier om de anonimiteit van de respondenten te waarborgen.

3.2 Dataverzamelmethode

Kwalitatief onderzoek

In dit onderzoek is ervoor gekozen om een kwalitatief onderzoek te doen aan de hand van interviews. Kenmerken van kwalitatief onderzoek zijn: onderzoek naar kennis, inzichten en resultaten, die gebaseerd zijn op woorden en niet op cijfers (Baarda et al., 2013). Vanuit het onderzoek voor het Bijzonder Domein Jeugd is de vraag gekomen naar een kwalitatief onderzoek, dit omdat er reeds een kwantitatief onderzoek is gedaan en hier te weinig in gegaan kan worden op de behoeften en verwachtingen van de ouders. Voor dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek beter, omdat er dan dieper in gegaan kan worden op deze behoeften en verwachtingen. Tijdens dit kwalitatieve onderzoek wordt gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews (Baarda et al., 2013). Er is gekozen voor deze vorm van interviewen, omdat het in dit onderzoek belangrijk is dat de respondenten hun ervaringen, gevoelens, gedachten en visie met de onderzoeker delen. De voordelen van een semigestructureerd interview is dat je niet vast zit aan een bepaalde structuur, het is mogelijk om verder door te vragen en dieper in te gaan op een bepaald onderwerp. Een nadeel van een semigestructureerd interview is dat het lastig is om niet te ver af te dwalen naar irrelevante onderwerpen. Het is de bedoeling dat er in dit onderzoek dieper op het gevoel en de behoeften van de ouders wordt ingegaan, daarom is een semigestructureerd interview de beste keus. Bij een semigestructureerd interview liggen niet alleen de onderwerpen vast, maar ook de belangrijkste vragen (Baarda et al., 2013).

Een interview wordt gebruikt om erachter te komen wat mensen weten, denken, voelen en willen betreffende bepaalde onderwerpen. Een interview is minder geschikt om gedrag vast te stellen, tenzij het om moeilijk te observeren gedrag gaat of als het gaat om gedrag dat in het verleden heeft plaatsgevonden (Baarda et al., 2013). In dit onderzoek wordt er gedrag vastgesteld, dit gaat over gedrag dat al heeft plaatsgevonden. Hoe de ouders naar de professional zijn gestapt en wat ze allemaal daarvoor hebben gedaan. Doordat het over gedrag gaat wat al heeft plaatsgevonden kan de validiteit toch gewaarborgd worden.

Ethisch verantwoording.

Zoals bij de steekproef is benoemd kan het onderwerp wat in de interviews besproken wordt een gevoelig onderwerp zijn voor de respondenten. Dit is de reden dat de ouders zelf de plaats mogen kiezen waar het interview gehouden gaat worden (Holdorp, 2017). In de inleiding van de topiclijst wordt benoemd dat als de ouders even willen stoppen, dat ze dat aan kunnen geven en dat daar de ruimte voor is. Dit wordt benoemd om het interview op een, voor de ouders, zo veilig mogelijke manier af te nemen. De ouders moeten zich prettig blijven voelen. Tevens wordt de anonimiteit hierin benoemd, dit maakt dat de ouders zich vrij mogen voelen in het vertellen van informatie. In dit onderzoek wordt de gedragscode gehanteerd zodat de onderzoeker zich professioneel gedraagt tijdens het kwalitatief onderzoek (Andriessen et al., 2010). De onderzoeker houdt zich aan de volgende vijf gedragscodes (in het kort) :

1. De onderzoeker levert een bijdrage aan de praktijk, richt zich op relevante thema's (Andriessen et al., 2010).

2. De onderzoeker is respectvol. De onderzoeker houdt rekening met rechten, belangen en privacy. (Andriessen et al., 2010).
3. De onderzoeker is zorgvuldig (Andriessen et al., 2010).
4. De onderzoeker is integer, is kritisch, aanspreekbaar en onpartijdig (Andriessen et al., 2010).
5. De onderzoeker verantwoord zijn/haar keuzes en gedrag (Andriessen et al., 2010).

3.3 Meetinstrument

Het meetinstrument wat in dit onderzoek gebruikt wordt is een semi gestructureerd interview. Bij het interview wordt gebruik gemaakt van een topiclijst. Een topiclijst is nodig bij een semi gestructureerd interview om niet te veel af te dwalen (Baarda et al., 2013). Door middel van een topiclijst wordt de validiteit van de resultaten van het onderzoek vergroot (Baarda et al., 2013). In deze topiclijst worden niet te veel vragen vast gelegd zodat de interviewer zelf het interview kan structureren en kan laten lopen zoals nodig is. De interviewer krijgt zo tevens de mogelijkheid om dieper op bepaalde onderwerpen in te gaan. In de topiclijst worden er bepaalde thema's benoemd en daaronder wordt een korte uitleg gegeven over de thema's. Dit omdat de interviewer dan een duidelijk beeld heeft over het thema en waarop ingegaan kan worden. Om het nog duidelijker te maken staan daaronder nog wat vragen die gesteld kunnen worden en die een richting aan het interview geven.

De thema's en de vragen zijn gericht op beschreven theorieën en inzichten uit het theoretisch kader om zo inhoudelijk richting te geven aan de interviews. Om de validiteit te vergroten wordt er in de topiclijst gekeken naar begrippen die alle ouders begrijpen. De Pedagogische Civil Society wordt bijvoorbeeld niet genoemd voordat het uitgelegd is, de topics moeten voor iedereen begrijpelijk zijn. De topiclijst staat op pagina 43.

3.4 Data-analyse

De manier waarop de data geanalyseerd wordt in dit onderzoek is met behulp van het maken van een codeboom. Als eerste wordt er gekeken naar de relevantie van de informatie uit de interviews. Alle informatie die geen antwoord zou geven op de deelvragen, wordt doorgestreept (Boeije, 2012). De relevante informatie wordt in een tabel gezet en opgedeeld in fragmenten. Deze fragmenten krijgen allemaal een aparte code, dit wordt open coderen genoemd (Boeije, 2012). Als dit is gedaan bij alle interviews worden de codes bij elkaar gelegd en wordt er gekeken naar eventuele dubbele codes, deze worden uiteindelijk benoemd onder één dezelfde code. Hierdoor wordt het steeds duidelijker waar alle interviews over gaan, dit wordt axiaal coderen genoemd (Boeije, 2012). De codes worden in dit onderzoek gesorteerd per deelvraag. Dit omdat het dan een duidelijk beeld geeft en uiteindelijk antwoord op de deelvragen. Omdat het dan nog heel breed is, worden de codes onder de deelvragen nog gesplitst in specifiekere thema's zoals; ouder, netwerk en professionals of wat wel of niet werkt etc. Zo is het in één oogopslag duidelijk wat er uit alle interviews is gekomen en wat de antwoorden zijn op de deelvragen.

De codeboom staat op pagina 46

Hoofdstuk 4: Resultaten

4.1 Resultaten

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van een sneeuwbalsteekproef. Er zijn in totaal 13 ouders geïnterviewd. Als er twee ouders uit één gezin zijn geïnterviewd worden deze gezien als één respondent. Dit houdt in dat er 10 respondenten zijn in dit onderzoek. De respondenten hebben allemaal bij verschillende organisaties binnen de jeugdhulpverlening hulp gezocht voor de gedragsproblematieken van hun kinderen. Alle verschillende organisaties zijn terug te vinden in de codeboom op pagina 46. Tevens hebben alle kinderen/jongeren van de respondenten verschillende gedragsproblematieken die dermate ernstig zijn dat de professionele hulp noodzakelijk is voor deze ouders. De gedragsproblematieken verschillen per kind/jongere. Zo waren er vijf kinderen met PDD-NOS, twee met ASS, vier met ADHD, twee met ADD, twee met Asperger, één met een hechtingsstoornis en één met Gilles de la Tourette. Sommige kinderen hadden meerdere gedragsproblematieken.

Vijf van de respondenten maken nog steeds gebruik van professionele hulp, de andere vijf hebben in het verleden gebruik gemaakt van professionele hulp.

Deelvraag 1

Hoe maken ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu gebruik van hun eigen sociale netwerk?

Om een antwoord te krijgen op bovenstaande vraag is er in de interviews ingegaan op twee verschillende aspecten: 'wat de ouders zelf doen' en 'wat de ouders doen met het sociale netwerk'. Met 'wat de ouders zelf doen' wordt de eigen kracht van de ouders bedoeld. Op wat voor manieren gaan ze om of zijn ze omgegaan met de gedragsproblematieken van hun kinderen. Hebben ze gekeken naar hun eigen kracht en op wat voor manier? Met 'wat de ouders doen met het sociale netwerk' wordt bedoeld hoe de ouders op dit moment al hulp vragen aan het sociale netwerk en wat ze zelf doen voor het netwerk.

Wat doen de ouders zelf

Zoals in het theoretisch kader is benoemd is de eigen kracht van ouders belangrijk in het hulp vragen aan het eigen netwerk. Eigen kracht is gericht op het zelf kunnen (Brink & Veen, 2013). De ouders gaan kijken naar wat ze zelf kunnen doen als het gaat om de gedragsproblematieken van hun kinderen en wat hun netwerk daarin kan betekenen. Bij deze deelvraag is er gekeken naar wat de respondenten hier al zelf in doen of hebben gedaan. Alle respondenten noemen dat ze eerst zelf gezocht hebben via internet, boeken en televisie naar oplossingen en/of hulp voor de gedragsproblematieken van hun kinderen. Ze zijn gaan zoeken naar informatie over de gedragsproblematieken. Vier respondenten zeggen dat je creatief moet zijn in het vinden van informatie. Respondent A. was hierin bijvoorbeeld erg zelfstandig en heeft weinig hulp gehad van professionals. Dit blijkt uit het volgende citaat. Respondent A zegt: *"Als ik dingen had, een probleem*

bijvoorbeeld, dan praatte ik daarover of ik ging naar de bieb en ik haalde een boek, je moet zelf oplossingen bedenken”.

Dit was de respondent die de minste professionele hulp heeft gehad en veel zelf heeft gedaan of hulp kreeg van het sociale netwerk. De overige respondenten hebben meer hulp gezocht bij professionals, maar benoemen dat ze eerst zelf hebben gezocht naar informatie en/of manieren om met de gedragsproblematieken van hun kinderen om te gaan.

Wat doen de ouders met het sociale netwerk

Als er gekeken wordt naar het sociaal netwerk van ouders blijkt uit dit onderzoek dat de respondenten hier al gebruik van maken door bijvoorbeeld met het sociaal netwerk te praten en elkaar te ondersteunen. Ook geven zes respondenten aan af en toe hulp te vragen aan het sociaal netwerk. Deze hulp is niet gericht op ondersteuning bij de gedragsproblematieken van hun kinderen, maar op anders zaken omtrent de opvoeding. De respondenten willen hun verhaal kwijt kunnen.

De zes respondenten die hulp vragen aan het sociale netwerk geven aan dat ze alleen hulp durven te vragen bij hechte familie pas als ze zelf alles al hebben geprobeerd. In het theoretisch kader komt dit tevens naar voren. Respondent A. wil bijvoorbeeld het sociale netwerk niet belasten met de problemen en wil problemen zoveel mogelijk zelf oplossen. Een mogelijke oorzaak kan zijn dat ze het probleem voor zichzelf wil houden, zodat het niet naar buiten komt zoals beschreven in het theoretisch kader (Coolen et al, 2003). In het theoretisch kader komen meerdere redenen naar voren waarom ouders geen hulp vragen aan het sociale netwerk. Redenen zijn bijvoorbeeld: schaamte, vraagverlegenheid, angst voor afwijzing, trots en als de problemen te erg zijn willen ze het sociale netwerk hier niet mee belasten en denken ze dat het sociale netwerk hier niks aan kan betekenen (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016).

Wat volgens de respondenten een 'probleem' is, is dat zijzelf niet genoeg open staan voor hulp. Zo zegt respondent V: *“Je moet er voor open staan. Als je als ouder niet open staat voor hulp, dan doe je jezelf niet te kort, dan doe je je kind te kort”.*

Acht van de tien respondenten hebben hulp gezocht op school. School valt ook onder het sociale netwerk en heeft voor de meerderheid een positieve uitkomst gehad. Ze zijn in gesprek gegaan met school over de gedragsproblematieken van hun kinderen en hebben advies gevraagd en gekregen. De respondenten zien school als professionals en zoals in het theoretisch kader naar voren komt durven ze hier eerder hulp aan het vragen als het gaat om gedragsproblematieken, ze verwachten ook dat ze hier beter geholpen worden dan bij de rest van het sociale netwerk (NJI, 2010). Zoals hierboven is benoemd verwachten ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen niet dat het sociale netwerk kan helpen bij het oplossen van deze problemen. Dit is de reden dat ze eerder naar professionals stappen dan naar het sociale netwerk (Loerts, Vissenberg, & Verkooijen, 2016).

Deelvraag 2

Hoe worden ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu begeleid door pedagogische medewerkers bij het hulp vragen aan hun eigen sociale netwerk?

Een onvoorziene factor die tijdens dit onderzoek naar voren is gekomen is het verschil tussen de professionele hulp die respondenten vóór 2015 hebben gekregen en de professionele hulp die de respondenten ná 2015 hebben gekregen. Dit komt tevens terug in de discussie van het onderzoek. Zoals in de probleemanalyse uitgelegd is, is de Jeugdhulpverlening door de transitie veranderend. Zo is bijvoorbeeld de zorg meer gericht op preventie (opvoedondersteuning), vroege interventie, zorg en hulp zo licht mogelijk maken en het versterken van de sociale netwerken van de jongeren en de ouders (Eijck, Kooijman, & Yperen, 2013). Dit betekent onder andere dat het sociale netwerk meer betrokken gaat worden bij de hulpverlening. Dit is naar voren gekomen in de interviews. Vijf respondenten hebben hulp gezocht vóór 2015 en vijf ná 2015.

Professionele hulp vóór 2015

De vijf respondenten die voor 2015 hulp hebben gezocht bij de sociale professionals hebben weinig hulp gehad bij het hulp vragen aan het sociale netwerk.

Respondent C. heeft voor 2015 en na 2015 professionele hulp gehad bij de gedragsproblematieken van haar zoon. Zo heeft ze ondervonden dat de professionele hulp die ze nu krijgt met betrekking tot het sociale netwerk niet altijd positief is geweest. De vorige keer dat zij professionele hulp heeft gekregen voor 2015 hebben ze het helemaal niet over het sociale netwerk gehad. Wat respondent C. met 'op een verkeerde manier' bedoeld is dat zij verwacht dat de professional het eerst op een duidelijk en respectvolle manier uitlegt en dan pas de vraag stelt of ze al aan het sociale netwerk heeft gedacht. Respondent C. kreeg de vraag 'heb je dat niet aan je broers of zussen gevraagd', wat zij beledigend opvatte. Zij wil graag dat er eerst een uitleg gegeven wordt over waarom het nodig is om naar het sociale netwerk te kijken en hoe je dat dan doet.

Drie respondenten die hulp hebben gezocht vóór 2015 hebben oudercontactavonden gehad. Ook drie respondenten die hulp hebben gezocht ná 2015 hebben dit gehad. Al deze respondenten hebben hier positieve ervaringen mee. Zo zegt respondent D: *"Daar heb je heel veel aan, omdat je daar zo open bent naar een wildvreemde, wordt je daar makkelijker in, je leert hulp vragen. En dan ga je meer aan jezelf denken want het lucht op, het schept ruimte voor jezelf"*. Ouders hebben het als positief ervaren dat ze elkaar tips kunnen geven, meer open staan voor hulp, leren hulp vragen en meer begrip vanuit anderen. Deze zes respondenten ervaren dit als een meerwaarde bij de begeleiding om hulp te vragen aan het sociale netwerk.

Professionele hulp ná 2015

De respondenten die na 2015 hulp hebben gezocht bij professionals hebben meer hulp gekregen in het hulp vragen aan het sociale netwerk dan ouders die hulp hebben gezocht voor 2015, hier waren ze positief over. Twee respondenten hebben samen met de professional een netwerkcirkel gemaakt om meer bewust te worden van hun netwerk. In het theoretisch kader wordt uitgelegd dat het goed is

om ouders bewust te maken van het sociale netwerk. Door dit in kaart te brengen kom je erachter wie een rol kunnen spelen bij het oplossen of verminderen van de problemen en kun je kijken hoe de kwaliteit is tussen de ouders en het sociale netwerk. Wie bijvoorbeeld een grotere rol kan gaan spelen of wie toch wat te ver weg staan van de ouders. Dat helpt om de situatie te begrijpen en om mogelijke oplossingen te vinden (Kruijswijk et al., 2014).

Twee respondenten hebben in de interviews aangegeven dat ze een netwerkbijeenkomst hebben gehad. Dit was samen met de professionals, omdat ze er zelf niet meer uitkwamen. Deze netwerkbijeenkomsten zijn als het ware eigen kracht conferenties alleen wordt het anders genoemd (Nuyts, 2012). De respondenten waren voorafgaand aan de bijeenkomst positief. Echter bleken er na de bijeenkomst veel verbeterpunten te zijn. Zo zegt respondent D: *“Die netwerkbijeenkomst was een beetje amateuristisch. De vraag die wij gesteld hebben was niet helder voor de mensen. Er zaten 15 mensen, maar 10 wisten al dat ze niet konden helpen”*.

Wat in het theoretisch kader is benoemd over eigen kracht conferenties is dat het netwerk eerst in kaart gebracht moet worden door de professional en de ouders. Dit wordt gedaan om de ‘juiste’ personen binnen het sociale netwerk uit te nodigen voor zo’n conferentie, de personen die ook echt iets kunnen betekenen voor de ouders (Nuyts, 2012). Bij respondent D. is dit niet op de juiste manier gebeurd waardoor er veel personen waren die niets konden betekenen. De twee respondenten zeggen hierover dat de professional in een netwerkbijeenkomst beter moet voorzitten om niet te veel af te dwalen van de hulpvraag die de ouders hebben. Tevens is het belangrijk dat de mensen die uitgenodigd worden eerst door een selectie gaan, wie zijn een meerwaarde, kunnen en willen ook echt iets betekenen. Wat bij de eigen kracht conferenties ook uitgelegd wordt is dat bij de eerste bijeenkomst de professional moet voorzitten en de ‘leiding’ moet nemen. Wat gezegd wordt is dat als de professional zich op de achtergrond houdt dat de ouders en het netwerk meer creatiever gaan denken om het probleem op te lossen (Nuyts, 2012).

Deelvraag 3

Waar hebben ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen behoeften aan bij de begeleiding van pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd? Verwachtingen?

Om deze vraag op een duidelijke manier te beantwoorden zijn de resultaten onderverdeeld in drie verschillende thema’s. Het gaat over de behoeftes en de verwachtingen van de ouders; naar de professionals, naar het eigen netwerk en naar zichzelf. Dit is weer onderverdeeld in wat wel werkt en wat niet. Hiervoor is gekozen omdat er veel verschillende verwachtingen en behoeften uit de interviews zijn gekomen. Door deze verwachtingen en behoeften te verdelen in thema’s kunnen de resultaten duidelijker uitgelegd worden.

Professionals.

Uit het onderzoek blijkt dat ouders veel verwachtingen hebben van professionals. Acht respondenten verwachten dat professionals duidelijk uitleg geven aan hen over het sociale netwerk, wat hier de

meerwaarde van is en hoe ze een hulpvraag kunnen stellen. Dit is in de meeste gevallen niet gebeurd, waardoor ze deze kennis niet hebben en wat maakt dat ze ook geen hulp vragen aan het sociale netwerk.

Respondent C. heeft bijvoorbeeld de vraag gekregen van de professional 'of ze geen hulp kan gaan zoeken bij haar broers of zussen', ze snapte niet wat haar broers of zussen hierin konden betekenen. De professional heeft hier verder geen uitleg over gegeven en is doorgegaan met het gesprek.

Respondent C. snapte niet wat de professional wilde. De respondenten hebben behoefte aan meer duidelijkheid van de professional. Dit is tevens teruggekomen bij deelvraag 2.

Diverse respondenten hebben manieren aangegeven die hen zouden helpen om meer hulp te vragen aan het eigen sociale netwerk. Respondent E. benoemt dat als de professionals geen of minder hulp aanbieden dat ouders hulp moeten gaan zoeken bij het eigen sociale netwerk. Zij denkt dat als de professionals de ouders als het ware voor het blok zetten dat dit helpt omdat ze dan geen andere keus hebben.

Respondent C. benoemt dat de professionals opdrachten zouden kunnen geven aan de ouders. Zo zegt ze: *"Ze moeten tegen mij gewoon zeggen, vraag komende week eens je ouders of praat eens met je zus erover. En dat je dan de week erop komt dat ze dan vragen, hoe is dat gegaan"*.

Als het gaat over wat de professionals kunnen betekenen voor het netwerk hebben vier respondenten het over cursussen en uitleg geven aan het netwerk, zodat er meer begrip komt voor de ouders en hun kinderen. Zo zegt respondent D. *"Ik had heel graag gehad dat opa een cursus of een paar info avonden had bij kunnen wonen"*.

De respondenten vinden het fijn als de professionals deze uitleg geven, omdat ze zelf denken dat ze het niet goed uit kunnen leggen. Het gaat hierbij niet alleen over het uitleg geven aan naaste familie. Vijf respondenten benoemen dat ze het fijn zouden vinden als er uitleg gegeven zou worden op school. Volgens respondent G. is er vanuit ouders en kinderen op school weinig begrip. *"Het vertellen hoe mijn kind in elkaar zit om meer begrip te krijgen. Dat een professional, mee gaat naar de klas en uitleg geeft over de problematiek"*.

Vijf respondenten benoemen dat ze het fijn zouden vinden als er uitleg gegeven kon worden op school om meer begrip te krijgen vanuit andere ouders en kinderen. Dit ontbreekt volgens hen. Tevens benoemen zij dat dit tot een uitbreiding van het netwerk kan leiden, omdat ze deze ouders dan ook om hulp kunnen vragen

Ook bij deze deelvraag komen de netwerkbijeenkomsten en de oudercontact avonden weer terug. Zes respondenten zeggen dat ze vooral veel hebben gehad aan de oudercontact avonden. Ze zeggen dat door deze ouderavonden ze eindelijk het begrip kregen wat ze bij andere ouders niet voelde.

De respondenten die deze oudercontact avonden hebben bijgewoond raden dit aan bij alle ouders met kinderen met gedragsproblematieken. Volgens de respondenten zouden professionals dit moeten aanraden bij alle ouders, dit is tevens een manier voor de professional om het netwerk van de ouders uit te breiden en daardoor ook de eigen kracht van ouders te bevorderen (Nuyts, 2012).

Twee respondenten hebben een netwerkbijeenkomst als een goede manier ervaren om de problemen te bespreken met het netwerk en hulp te vragen. Bij zo'n netwerkbijeenkomst zijn er bepaalde verwachtingen aan de professionals. Deze twee respondenten verwachten dat de professionals de ouders goed begeleiden in het hulp vragen aan hun netwerk, het uitnodigen van hun netwerk en het maken van de selectie van welke mensen geschikt zijn voor deze bijeenkomst en die ook echt iets kunnen betekenen. Tevens moet de professional de bijeenkomst voorzitten. Wat de respondenten daarbij belangrijk vinden is dat het gericht blijft op de hulpvraag van de ouders en niet te veel afdwaalt naar persoonlijke verhalen van het netwerk. Respondent D heeft hier een andere ervaring mee, de familie bleef praten over andere zaken waardoor het doel van de bijeenkomst vergeten werd. De beslissing van het houden van een netwerkbijeenkomst moet volgens respondenten D. en M. liggen bij de professional. Respondent M.: *"Ik denk dat ze niet altijd de keus bij de ouders moeten laten. Aan de ene kant moeten ze daar meer op in praten. En ik denk toch dat je uit het gevoel van je kind denkt, van kan ik dat maken om dat met het netwerk te bespreken en dat schuldgevoel moeten ze dan wegnemen door te zeggen van, nee wij beslissen dat"*. Dit kan mogelijk komen door de schaamte en trots zoals beschreven in het theoretische kader. In het theoretisch kader staat beschreven dat dit een reden is waarom ouders geen hulp vragen aan het sociale netwerk. Volgens respondent M. zou het helpen als de professional de beslissing voor de ouders maakt om hulp te vragen aan het sociale netwerk. Zo wordt als het ware de drempel voor de ouders verlaagd om daadwerkelijk hulp te vragen aan het sociale netwerk.

Wat naar voren is gekomen in de interviews is dat de respondenten het belangrijk vinden dat de professionals subtiel zijn, begrip tonen en niet oordelen. Vooral aan het niet oordelen wordt door twee respondenten veel waarde gehecht en wordt gezien als een belangrijke basisvoorwaarden. Hier bedoelen ze mee dat de professional aan de ouders vraagt: "Kan je dat niet aan je broer of zus vragen". Dit voelt als een oordeel. Ze zouden het waarderen als de professional het op een beleefde manier vraagt en eerst uitleg geeft over wat een netwerk is en eventueel eerst het netwerk samen met de ouders in kaart brengt.

Alle respondenten benoemen dat je zonder officiële diagnose geen hulp kan vragen aan professionals, ze zien dit als een groot nadeel van de professionele hulp. Dit geldt volgens de respondenten niet alleen voor professionele hulp, maar ook voor hulp aan het netwerk. Doordat er geen diagnose is vastgesteld krijg je als ouder geen tot weinig begrip van de omgeving. En als er geen begrip is, vragen de respondenten ook geen hulp. Respondent E. *"Als ik het gevoel heb dat er begrip is dan is het voor mij makkelijker om te vragen. Als ik het gevoel niet krijg dat er begrip is voor de situatie dan zal ik het ook niet vragen"*.

Netwerk.

Hier wordt gekeken naar wat de ouders verwachten van het netwerk, wat ze fijn vinden en juist niet.

Bij negen van de tien respondenten is het woord begrip naar voren gekomen. Het netwerk moet volgens respondenten begrip hebben voor het kind en voor de situatie waarin ouders zich bevinden. Zoals hierboven ook al benoemd is, vragen de respondenten geen hulp als er geen begrip is voor de situatie. Respondent C. *“Ze zeggen dat ze begrip hebben, maar dat hebben ze helemaal niet. Zo van waarom laat ze dat nou toch weer toe? Ik zou het anders gedaan hebben”*. Het oordelen van een situatie gebeurd volgens twee respondenten ook erg vaak. Zoals eerder benoemd wordt het dan voor de ouders moeilijk om hulp te vragen aan deze mensen.

Wat respondenten tevens belangrijk vinden bij het netwerk is dat ze geduld hebben, interesse tonen, luisteren en open staan voor elkaar.

Het hulpvragen blijft voor veel respondenten moeilijk. In zes interviews is naar voren gekomen dat de respondenten het fijn vinden als het netwerk hulp aanbiedt in plaats van, pas geven als ouders erom vragen. Het gaat hierbij om adviseren, ontlasten of ondersteunen. Dit komt tevens terug in het theoretisch kader. Hierin wordt gezegd dat er een vraagverlegenheid heerst onder ouders en het netwerk biedt geen hulp aan (Lammersen & Hollander, 2013). De professional kan de ouders en het netwerk hier bewust van maken zodat er door één van de partijen actie ondernomen wordt (Lammersen & Hollander, 2013). Het netwerk moet hier oppassen, de respondenten willen namelijk niet té snel advies en het moet subtiel gebracht worden, het liefst met een grapje, dit zeggen vijf respondenten. Dit heeft als reden dat er in het netwerk vaak een gebrek aan kennis is over de gedragsproblematieken van de kinderen, waardoor er ongewenst of niet toepasbaar advies komt waar ze niks aan hebben. Dit sluit aan bij het theoretisch kader waar tevens naar voren komt dat het gebrek aan kennis bij het sociale netwerk meespeelt bij het hulp vragen aan het sociale netwerk.

Respondent D. *“Je kan iemand anders raad geven, maar dat komt heel betweterig over of dat je eigenlijk niet precies weet wat die mankeert en dat je dan eigenlijk verkeerd advies geeft. Dat ze niet weten waar ze over praten maar wel advies geven”*.

De respondenten staan open voor hulp en hebben graag dat het aangeboden wordt, maar vinden het toch lastig om de hulp aan te nemen. Het ligt eraan wie het zegt en wie de hulp aanbiedt, de meeste respondenten geven aan dat ze het wel aannemen van naaste familie, maar niet van vriendinnen of kennissen.

De diagnose speelt ook bij het netwerk een rol zeggen vijf respondenten. Zoals bij het kopje professional is benoemd kan er geen tot weinig professionele hulp komen als er geen diagnose is. Dit geldt volgens respondenten ook bij het netwerk. Als er geen diagnose is dan is het moeilijk om uit te leggen wat er aan de hand is met het kind, waardoor er geen begrip is vanuit andere ouders. Andere ouders oordelen hierdoor snel.

Zoals bij het kopje professionals is benoemd, zouden respondenten het fijn vinden als professionals cursussen of uitleg geven aan het netwerk, zodat er meer begrip gecreëerd wordt. Het netwerk moet hier volgens de respondenten voor open staan om deze hulp te accepteren. Zoals in het theoretisch kader terug komt is het een wisselwerking. De ouders staan niet open voor hulp en daardoor het

netwerk ook niet, en andersom. Dit maakt het voor het netwerk ook lastig om open te staan voor het accepteren van hulp. Respondent C. zei het volgende in het interview *"It takes a village to raise a child, er zijn heel veel mensen bij betrokken en ik denk ook dat het goed is voor het familiegevoel en het groepsgevoel omdat je het met zijn allen moet doen"*. Respondent C. is een ouder die open staat voor hulp en het niet erg vindt om het te vragen, ze merkt alleen dat het netwerk hier vaak niet voor open staat en dit vindt ze jammer. Respondent C. zegt ook dat het zou helpen als de professional de vraag aan het sociale netwerk zou stellen. Bijvoorbeeld: *"Opa, oma zullen we eens een avondje plannen, want we begeleiden uw kleinzoon en ik heb gemerkt dat jullie daar echt een heel goed aandeel in hebben en wie weet kan het nog beter worden als we een keer met elkaar rond de tafel gaan zitten"*.

Wat het volgens vier respondenten tevens moeilijk maakt voor de ouders om hulp te vragen aan het sociale netwerk is het drukke leven dat bijna iedereen voortaan heeft.

Respondent A. *"Iedereen werkt, van 9 tot 7. Als jouw kind om 3 uur uit school komt kan hij niet naar een buurvrouw, want die werkt. Net zo goed als dat jij werkt"*.

Er is geen ruimte meer in het 'drukke' leven van mensen om hulp aan te bieden en het wordt voor de ouders moeilijker om hulp te vragen. Ouders voelen zich sneller bezwaard om hulp te vragen en het netwerk biedt het niet aan. De maatschappij is volgens de ouders wat dat betreft negatief veranderd. Het drukke leven, geen ruimte om hulp te bieden, niet voor elkaar klaar staan, oordelen en gesloten zijn heeft negatieve gevolgen voor de ouders. Ze durven en kunnen hierdoor niet makkelijk hulp vragen. Respondent C. heeft hier een duidelijke mening over *"Als nu mijn dochter ergens gaat oppassen dan moet er geld voor gegeven worden. Vroeger zei mijn moeder van jij gaat even naar de buurvrouw"*.

Ouders zelf.

Voor respondenten zelf is het moeilijk om hulp te vragen aan het sociale netwerk. De respondenten zelf geven aan dat dit komt, omdat ze trots zijn of zich schamen. Dit is tevens een verbintenis met het theoretisch kader waarin dit naar voren komt. De angst om te vragen kan samenhangen met de angst voor afwijzing, en ook met trots en schaamte (Coolen et al, 2003). Ouders kunnen het ongepast vinden om hun problemen aan te geven bij het sociale netwerk of ze willen het netwerk daar niet mee belasten. Ze kunnen tevens het probleem voor zichzelf willen houden zodat het niet naar buiten komt (Coolen et al, 2003). Ze denken het zelf op te kunnen lossen of willen de problemen binnenshuis houden. Andere mensen hoeven zich hier niet mee te 'bemoeien'.

Respondent V zegt heel duidelijke. *"Ik vind niet dat ik aan een ander kan vragen om mijn probleem op te lossen. En dan voelt het meer als falen voor jezelf ofzo"*

Respondent W is hier ook erg duidelijk in. *"En vooral geen hulp vragen. Ik houd dat voor mezelf, schaamte ten opzichte van een ander"*.

Dit zijn voorbeelden van respondenten die geen hulp vragen vanwege schaamte of trots. Vier respondenten zijn te trots, vier schamen zich, twee voelen zich kwetsbaar en drie zien het als een

belasting voor het sociale netwerk. Alle respondenten geven aan dat ze hierbij geholpen willen worden door professionals.

Drie respondenten zien het hulpvragen als een belasting zeker als ze het elke keer opnieuw moeten vragen. Respondent S. heeft hier ervaring mee. Zij had met een kennis afgesproken dat haar zoon vaker mee genomen zou worden naar bijvoorbeeld een speeltuin. Nadat deze kennis dit één keer had gedaan moet de vraag weer elke keer vanuit respondent S komen. Dit maakt het voor haar lastiger om het te vragen en ze vindt dat het ongemakkelijk voelt.

Wat werkt volgens zeven respondenten en wat andere ouders ook meer moeten doen volgens hen is het open staan voor hulp, het hulp vragen en je verhaal vertellen. Als ouders hun verhaal vertellen aan andere ouders creëren ze meer begrip, waardoor het makkelijker wordt om hulp te vragen of hulp te krijgen, en tevens breiden deze ouders hierdoor hun netwerk uit. Dit kan in de vorm van de oudercontact avonden, op school vertellen en aan familie of vrienden je verhaal kwijt kunnen. Zeven respondenten staan er voor open staan om hulp te bieden aan andere ouders. Dit kan dan in de vorm van de oudercontact avonden waarbij ze andere ouders bijvoorbeeld tips geven. Of als een ouder hulp vraagt dan staan ze open om hulp te bieden. Ze zien in dat ze meerwaarde kunnen bieden aan ouders die nog niet veel weten over gedragsproblematieken zoals ADHD of autisme. Wat het lastig maakt is dat de ouders deze hulp niet aanbieden, maar het pas geven als de andere ouder ernaar vraagt.

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Eerst wordt er aan de hand van de resultaten antwoord gegeven op de deelvragen. Deze antwoorden samen vormen het antwoord op de hoofdvraag, die daarna nog beschreven zal worden. Omdat de hoofdvraag gaat over de begeleiding van de ouders door de professionals komt dit overeen met de uiteindelijke aanbevelingen voor de praktijk.

Deelvragen

Deelvraag 1: Hoe maken ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu gebruik van hun eigen sociale netwerk?

De meerderheid van de ouders maken gebruik van hun eigen kracht door zelf op zoek te gaan naar oplossingen voor hun problemen. Als ze er zelf niet uitkomen, gaan ze hulp zoeken bij professionals.

- Ouders vragen hulp bij het eigen netwerk, maar niet of weinig als het gaat over 'grote' problemen, zoals het helpen bij de opvoeding van hun kind met gedragsproblematieken. Ouders willen het sociale netwerk hier niet mee belasten of vragen het niet in verband met trots, schaamte of het niet durven.

Deelvraag 2: Hoe worden ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu begeleid door pedagogische medewerkers bij het hulp vragen aan hun eigen sociale netwerk?

Ouders die langer dan twee jaar geleden hulp gezocht hebben bij sociale professionals hebben geen ondersteuning gehad bij het hulp vragen aan het eigen netwerk. Het enige wat deze ouders hebben gehad aan hulp omtrent het sociale netwerk zijn oudercontactavonden. Ouders geven aan hier veel aan gehad te hebben en raden het alle ouders aan die ook een hulpvraag hebben over de gedragsproblematieken van hun kinderen. Deze oudercontactavonden leveren ouders een groter sociaal netwerk op. Ook leren ouders hierdoor hulp te vragen aan het eigen netwerk en aan 'vreemden'. Het begrip wat bij het sociale netwerk ontbreekt hebben ouders bij deze oudercontactavonden wel ervaren. Ook wordt de eigen kracht van ouders vergroot door de tips die door ouders onderling uitgewisseld worden bij deze avonden.

Ouders die de afgelopen twee jaar professionele hulp hebben gezocht hebben ook positieve ervaringen met deze oudercontactavonden gehad.

Ouders die de afgelopen twee jaar (na de transitie) hulp hebben gezocht bij de sociale professionals hebben meer hulp gehad in het hulp vragen aan het eigen netwerk. Zo hebben twee ouders hulp gehad in het bewuster worden van het sociale netwerk d.m.v. een netwerkcirkel. Zij vonden dit een fijne manier om een netwerk in kaart te brengen. Tevens hebben twee respondenten een netwerkbijeenkomst (eigen kracht conferentie) gehad via de professionals, maar deze zijn niet verlopen zoals ouders gewild hadden.

- De Jeugdzorg is veranderd sinds de transitie in 2015. In de interviews komt duidelijk naar voren dat de professionele hulp voor 2015 niet gericht was op het sociale netwerk van de cliënten. Vanaf 2015 is de professionele hulp meer gericht op het sociale netwerk.

- Hieruit wordt de conclusie getrokken dat er verschillende manieren zijn om ouders te helpen bij het hulp vragen aan het eigen netwerk zoals de eigen kracht conferenties, de oudercontact avonden, het maken van een ecogram enzovoort, maar dat hier minimaal of op een verkeerde manier gebruik van wordt gemaakt. De details hierover zijn terug te vinden in hoofdstuk 3, 4 en 6.

Deelvraag 3: Waar hebben ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen behoefte aan bij de begeleiding door de pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd als het gaat om het hulp vragen aan het eigen netwerk?

Acht respondenten verwachten dat professionals duidelijk zijn en uitleg geven aan ouders over het sociale netwerk, hoe je een hulpvraag kan stellen en wat de meerwaarde is van het stellen van deze hulpvraag aan het sociale netwerk. Ouders vinden dat professionals subtiel moeten zijn bij het stellen van vragen over het sociale netwerk. Ze moeten begrip tonen voor de situatie en niet oordelen.

Waar ouders tevens behoeften aan hebben is dat professionals uitleg geven of cursussen aanbieden aan het sociale netwerk van de ouders, zodat er meer begrip komt voor ouders en hun kinderen met gedragsproblematieken. Dit geldt ook voor uitleg geven op school aan ouders en kinderen om meer begrip te creëren.

- Professionals geven geen tot weinig uitleg aan de ouders, waardoor ouders niet weten hoe en waarom ze hulp moeten vragen aan het netwerk.
- Begrip ontbreekt bij professionals en bij het netwerk, waardoor ouders geen hulp 'durven' of 'willen' vragen aan het eigen netwerk.
- Ouders hebben er behoefte aan dat het netwerk, hulp aanbiedt i.p.v. dat de ouder daarom moet vragen. Met hulp bedoelen ouders, adviseren, ontlasten of ondersteunen bij de opvoeding.
- Ouders staan er voor open om hulp te bieden als er om gevraagd wordt.

Hoofdvraag

Hoe kunnen pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd, ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen, begeleiden in het hulp vragen aan hun eigen sociale netwerk, zodat zij zelfstandiger worden in de Pedagogische Civil Society?

De pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd, kunnen ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen begeleiden in het hulp vragen aan hun eigen sociale netwerk. Dit kunnen ze doen door bij de eerste ontmoeting met ouders een duidelijke uitleg te geven over het sociale netwerk. Op deze manier worden ouders bewust van het sociale netwerk, leren ze hoe je een hulpvraag kan stellen en wat de meerwaarde is van het stellen van deze hulpvraag aan het sociale netwerk. Als ouders dit weten kunnen ze vanuit eigen kracht hulp vragen aan het sociale netwerk, zodat ze zelfstandiger worden binnen de PCS. Pedagogisch medewerkers kunnen op diverse manieren ouders bewuster maken van het eigen sociale netwerk en de eigen kracht. Dit kan bijvoorbeeld door eigen kracht conferenties, netwerkkaarten of oudercontact avonden. Als pedagogisch medewerkers gebruik gaan maken van een eigen kracht conferentie

moeten deze medewerkers voorafgaand research doen naar deze methodiek. Ze moeten weten waar ze aan beginnen en weten wat wel en niet werkt bij deze conferenties, zodat er optimaal gebruik van gemaakt kan worden en zodat ouders er profijt bij hebben.

Eén van de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek is dat als er geen begrip is, ouders geen hulp vragen. Het begrip kan op onderstaande manieren door de pedagogisch medewerkers gecreëerd worden, waardoor ouders eerder hulp durven te vragen en de eigen kracht vergroot wordt. Het netwerk moet meer betrokken worden door de pedagogisch medewerkers. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers het netwerk uitleg geeft over de problematieken, over behoeften van ouders als het gaat om hulp aanbieden en het netwerk eventueel ook uitnodigt voor cursussen. Tevens kunnen pedagogisch medewerkers, als de ouders hier behoefte aan hebben, uitleg geven op school aan andere ouders en/of kinderen in de klas, zodat ook hier meer begrip ontstaat en het netwerk uitgebreid wordt.

De oudercontactavonden spelen bij het begrip ook een grote rol. Pedagogisch medewerkers kunnen ouders stimuleren om naar deze oudercontactavonden te gaan. Ouders krijgen hierdoor meer het gevoel dat ze begrepen worden, leren een hulpvraag te stellen en staan meer open voor hulp van 'vreemden'. Pedagogisch medewerkers kunnen ouders hierdoor ook makkelijker stimuleren om andere ouders in 'hetzelfde schuitje' ook te helpen, hier staan ouders namelijk wel voor open.

5.2 Aanbevelingen

Hieronder staan de aanbevelingen voor de pedagogisch medewerkers binnen het Bijzonder Domein Jeugd.

- Pedagogisch medewerkers moeten bij de eerste of tweede ontmoeting duidelijke uitleg geven over het sociale netwerk, wat een sociaal netwerk is en wie daarbij horen (eventueel netwerkkaart o.i.d. in kaart brengen). Leg ouders uit hoe ze een hulpvraag kunnen stellen en wat de meerwaarde is van het stellen van deze hulpvraag aan het sociale netwerk.
- Pedagogische medewerkers zouden het sociale netwerk meer bij het proces van de ouders en de kinderen moeten betrekken. Het zou goed zijn als het sociale netwerk uitleg zou krijgen over de gedragsproblematieken of eventueel deel kan nemen aan een cursus o.i.d. Ook is het belangrijk dat het sociale netwerk bewust wordt gemaakt van hun rol richting de ouders en kinderen. Dit is uitleg van de huidige situatie, dat ouders geen hulp durven te vragen en dat het sociale netwerk het ook niet aanbiedt. Tevens ook wat ouders verwachten, bijvoorbeeld; een luisterend oor, advies, ontlasting zoals oppassen, dagje weg etc. Acht van de tien respondenten kreeg hulp van een opvoedingsondersteuner die thuis kwam observeren en begeleiden. Ouders zouden het sociale netwerk uit kunnen nodigen om een keer langs te komen tijdens zo'n bezoek van de opvoedingsondersteuner. De opvoedingsondersteuner zou dan de uitleg kunnen geven aan het systeem.
- Het zou goed zijn als pedagogisch medewerkers zich vooral richten op de eigen kracht van ouders. Help ze bij het hulp vragen en hulp accepteren van het sociale netwerk en leer ze open staan voor deze hulp. Dit kan al door een uitleg te geven over de individualisatie en de meerwaarde uitleggen van het sociale netwerk. Uit de resultaten en conclusies is gekomen dat een aantal ouders hier behoefte aan hebben. Ze geven aan dat door deze uitleg beter snappen waarom ze hulp aan het sociale netwerk moeten vragen. Er komt vanuit de ouders

meer begrip voor de situatie waardoor ze eerder hulp zullen vragen aan het sociale netwerk. Dit moet op een manier gebeuren zodat het begrijpelijk is voor de ouders. De professionals zouden uit kunnen leggen dat iedereen zelfstandig is en niet meer open staat om hulp te bieden en te ontvangen, maar dat dit nodig is in de vernieuwende Nederlandse maatschappij. De professionals zouden hun verwachtingen uit kunnen spreken naar de ouders over dat ze open moeten staan voor de hulp van het sociale netwerk.

- Pedagogisch medewerkers kunnen een grote rol spelen in het creëren van begrip en een groter netwerk op school. Negen van de tien ouders hebben behoefte aan meer begrip voor de problemen die zij hebben met hun kinderen. Zij gaven aan dat dit vooral op school ontbreekt. Als een pedagogisch medewerker naar school zou gaan en uitleg zou geven over de gedragsproblematieken van het kind, of de ouders de handvaten zou geven om het zelf te kunnen, zou dit voor meer begrip zorgen en een uitbreiding van het netwerk van de ouders en de kinderen. Wat een manier zou zijn voor de pedagogisch medewerkers om de uitleg te geven op school is bijvoorbeeld samen met de school overleggen of er eventueel een mogelijkheid is voor een ouderavond. De kinderen zouden ook een rol kunnen spelen bij het presenteren over hun gedragsproblematieken. De pedagogisch medewerker zou hierbij kunnen helpen en de benodigde informatie kunnen geven aan het kind.
- De oudercontact avonden spelen bij het begrip ook een grote rol. Pedagogisch medewerkers kunnen ouders stimuleren om naar deze oudercontact avonden te gaan. Ouders krijgen hierdoor meer het gevoel dat ze begrepen worden, leren een hulpvraag te stellen en staan meer open voor hulp van 'vreemden'. Pedagogisch medewerkers kunnen de ouders hierdoor ook makkelijker stimuleren om andere ouders in hetzelfde schuitje ook te helpen, hier staan ouders namelijk wel voor open. Via verschillende organisaties worden oudercontactavonden georganiseerd. De ouders hierover informeren en stimuleren om te gaan zou al voldoende zijn.
- Netwerkbijeenkomsten of eigen kracht conferenties moeten op een betere manier uitgevoerd worden door de pedagogisch medewerkers. De pedagogisch medewerkers zouden zich eerst goed moeten inlezen voordat ze zo'n bijeenkomst gaan organiseren. Ze moeten weten wat wel en wat niet werkt. Alle informatie over een eigen kracht conferentie is te vinden op de website <https://www.eigen-kracht.nl/>. Ouders verwachten dat professionals de ouders goed begeleiden in het hulp vragen aan hun netwerk, het uitnodigen van hun netwerk en de selectie te maken. Tevens moet de pedagogisch medewerker de bijeenkomst voorzitten. Wat de ouders daarbij belangrijk vinden is dat de conferentie gericht blijft op de hulpvraag van de ouders en niet te veel afdwaalt naar persoonlijke verhalen van het netwerk. Hierbij moet de pedagogisch medewerker opletten dat het voorzitten niet betekend dat de pedagogisch medewerker het plan moet maken, maar dat er orde blijft en niet te veel afgedwaald wordt van de hulpvraag. De ouders en het sociale netwerk moeten zelf met een plan komen.
- Aanbeveling voor een verder onderzoek naar hoe de ouders met een hulpvraag over de lichte gedragsproblematieken begeleid kunnen worden bij het hulp vragen aan het eigen netwerk. Dit omdat deze ouders makkelijker hulp kunnen vragen aan het sociale netwerk dan ouders met kinderen met ernstige gedragsproblematieken. Tevens zouden deze ouders eventueel zonder professionele hulp kunnen als ze worden geholpen door het sociale netwerk.

Hoofdstuk 6: Discussie

Te beginnen wordt in paragraaf 6.1 gekeken naar de betekenis en bruikbaarheid van het onderzoek om de externe validiteit duidelijk te maken. Daarna wordt in paragraaf 6.2 door middel van een sterkte- en zwakteanalyse gekeken naar de interne validiteit van dit onderzoek.

6.1 Betekenis en bruikbaarheid

Wat in de probleemanalyse is beschreven is de rode draad van het gehele onderzoek en komt terug in de resultaten, conclusies en aanbevelingen.

Zo is duidelijk naar voren gekomen dat er door de transitie veel is veranderd in de jeugdhulpverlening. Doordat er onbewust ouders zijn geïnterviewd die professionele hulp hebben gehad vóór de transitie en ouders die professionele hulp hebben gehad ná de transitie is dit verschil duidelijk terug te zien in de resultaten en conclusie. Ouders die ná 2015 hulp hebben gehad zijn meer begeleid door sociale professionals in het hulp vragen aan het eigen netwerk. Dit is al een positieve verandering die door de transitie heeft plaatsgevonden. Dit is bruikbare informatie voor het Bijzonder Domein Jeugd omdat ze zo de professionele hulp kunnen vergelijken en vooral kunnen zien wat ze op dit moment goed doen en wat beter kan. Dit maakt dat de interne validiteit minder is omdat dit onbewust uit de resultaten en conclusies is gekomen.

Wat tevens in dit onderzoek naar voren is gekomen is dat de sociale professionals, zoals benoemd in de probleemanalyse, inderdaad een gebrek aan kennis hebben als het gaat over het begeleiden van ouders in het hulpvragen aan het eigen netwerk. Zo hebben de geïnterviewde ouders aangegeven dat ze de gehouden netwerkbijeenkomsten (eigen kracht conferenties) amateuristisch vonden en dat ze betere of überhaupt uitleg verwachten van de sociale professionals als het gaat over het sociale netwerk en over het hulpvragen hieraan. In het theoretisch kader is naar voren gekomen dat er wel degelijk kennis is en materialen zijn om de ouders hierin te begeleiden, maar hier wordt niet of op de verkeerde manier gebruik van gemaakt door de sociale professionals. Dit komt daarom terug in de aanbevelingen voor de praktijk. Sommige aanbevelingen lijken logisch, maar doordat de ouders dit hebben aangegeven is het noodzakelijk om dit in de aanbevelingen te zetten voor de professionals. De professionals weten nu hoe de ouders over bepaalde zaken denken (zoals eigen kracht conferenties, oudercontactavonden, informatie over het sociale netwerk etc.) en weten daarom hoe ze dit op een 'betere' manier aan kunnen pakken. Het gebrek aan kennis bij de sociale professionals is door dit onderzoek verminderd en ze hebben een beter beeld bij de behoefte en verwachtingen van de ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen.

De individualisatie die in de probleemanalyse beschreven is komt tevens bij de resultaten en de conclusies naar voren. Dat ouders door trots en schaamte geen hulp durven te vragen en dat ze daar niet voor open staan. Dit is een onderdeel van het probleem in de probleemanalyse en daar kan de sociale professional de ouders in begeleiden door zoals eerder benoemd uitleg te geven aan de ouders over het sociale netwerk en wat de meerwaarde kan zijn om hier hulp aan te vragen.

In de probleemanalyse wordt beschreven dat dit onderzoek is voor de pedagogisch medewerkers werkzaam binnen het Bijzonder Domein Jeugd. In het gehele onderzoek is het meer gericht op de sociale professionals, niet specifiek op pedagogisch medewerkers werkzaam binnen Bijzonder Domein Jeugd. De conclusies zijn daarom tevens niet specifiek gericht op de pedagogisch medewerkers. De aanbevelingen zijn wel gericht op de op de pedagogisch medewerkers. Dit maakt dat het onderzoek redelijk algemene aanbevelingen heeft die tevens bruikbaar zijn voor andere sociale instellingen in de rest van Nederland. Hierdoor is de externe validiteit voor het Bijzonder Domein Jeugd minder geworden. Dit wil niet zeggen dat deze aanbevelingen niet bruikbaar zijn voor organisaties betrokken bij het Bijzonder Domein Jeugd. De vraag is vanuit Bijzonder Domein Jeugd gekomen, maar het 'probleem' zoals benoemd in de probleemanalyse speelt in heel Nederland, omdat het over veranderingen binnen de Nederlandse samenleving gaat. De externe valide van dit onderzoek is hierdoor groot (Boeije, 2012).

Relevante derden uit de praktijk hebben aangegeven dat de resultaten herkenbaar, relevant en bruikbaar zijn voor het onderzoek voor Bijzonder Domein Jeugd (Feringa et al., 2015). Ze geven aan dat dit onderzoek een mooie aanvulling op hun onderzoek is, omdat hier meer wordt gekeken naar het perspectief van de ouders (Feringa et al., 2015).

Het onderzoek is bruikbaar voor de praktijk en met het onderzoek van Feringa, Sanden, Peels en Linders (2015) zou het van nog grotere meerwaarde zijn voor de organisaties binnen het Bijzonder Domein Jeugd.

6.2 Sterkte- zwakteanalyse

Sterke kanten

- Zoals hierboven is benoemd sluit dit onderzoek goed aan bij het onderzoek van 'Jeugdhulpverlening in opschudding' (Feringa et al., 2015). Dit is tevens terug te vinden in de verificatie en de feedback over de presentatie.
- De aanbevelingen zijn bruikbaar voor de praktijk en herkenbaar.
- Er zit een duidelijke rode lijn in het onderzoek. De probleemanalyse en theoretisch kader komen weer terug bij in resultaten, conclusies en aanbevelingen wat het één geheel maakt.

Zwakke kanten

- De onderzoekspopulatie is niet specifiek genoeg, er zijn weinig selectiecriteria benoemd.

Doordat er weinig selectiecriteria was, is de uiteindelijke onderzoekspopulatie erg divers. Zo zijn er ouders met meerdere 'probleem' kinderen, verschillende leeftijden en opleidingsniveaus etc. Dit maakt dat het onderzoek minder valide is geworden. Dit heeft voor interessante bevindingen gezorgd. Zo is in de resultaten en conclusies duidelijk het verschil te zien van ouders die voor 2015 hulp hebben gezocht en ouders die na 2015 hulp hebben gezocht. Dit geeft inzicht in hoe de transitie op dat gebied vorm heeft gekregen in het sociale werkveld, dit heeft ervoor gezorgd dat het onderzoek minder valide is. Wat tevens een negatieve rol speelt in de externe validiteit van dit onderzoek is dat de ouders bij verschillende organisaties professionele hulp hebben gezocht en niet alleen bij organisaties van het Bijzonder Domein Jeugd. Als dit het geval geweest zou zijn dan zouden de aanbevelingen nog relevanter zijn voor het Bijzonder Domein Jeugd, nu is het algemener voor

jeugdhulpverleningsorganisaties in heel Nederland. Achteraf waren de behoeften en de verwachtingen van alle verschillende ouders ongeveer hetzelfde en viel dit mooi op zijn plaats, dit had door de diverse populatie ook anders uit kunnen pakken. Dit maakt dat de externe validiteit van het onderzoek minder is.

- De manier van werven is niet betrouwbaar

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een sneeuwbalsteekproef. Bij een sneeuwbalsteekproef wordt er gebruik gemaakt van mensen uit eigen kenniskring om een steekproef bij af te nemen (Baarda et al., 2013). Hiervoor is gekozen, omdat het Bijzonder Domein Jeugd zo breed is dat het gezien de beperkte tijd onmogelijk is om via tien organisaties, tien ouders te vinden. De sneeuwbalsteekproef is voor deze beperkte tijd een manier om toch aan tien ouders te komen. Dit maakt dat het niet specifiek gericht is op Bijzonder Domein Jeugd. Tevens zorgt een sneeuwbalmethode er voor dat de respondenten overeenkomsten hebben aangezien de ene de andere kent. Hierdoor is de interne validiteit minder.

- Er wordt weinig ingegaan op de kinderen van de ouders

Dit onderzoek is gehouden met ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen. De kinderen komen alleen niet aan bod in dit onderzoek. Dit maakt dat de interne validiteit van dit onderzoek minder is. Het is specifiek gericht op de ouders en hoe de ouders begeleid kunnen worden. Een verder onderzoek zou hierbij mogelijk zijn waarin er gekeken wordt naar juist de behoefte van de kinderen.

- In de interviews wordt er te veel ingegaan op irrelevante onderwerpen

Zoals in de Topiclijst op pagina 42 te zien is wordt er in de interviews te veel ingegaan op irrelevante onderwerpen. Zo wordt er gevraagd naar het gehele professionele proces wat de ouders hebben doorlopen. Hier wordt te veel gevraagd naar details en heeft uiteindelijk veel tijd in beslag genomen. Achteraf gezien heeft dit professionele proces geen meerwaarde gehad bij het beantwoorden van de hoofd en deelvragen. Er had veel specifieker ingegaan kunnen worden op wat de sociale professionals in dat proces hebben gedaan aan begeleiding bij het hulpvragen aan het eigen sociale netwerk. Doordat hier vooraf niet voldoende over na is gedacht is de interne validiteit verminderd.

- Er is voor het houden van de interviews geen rekening gehouden met de invloed van de transitie van de jeugdzorg op de resultaten.

Zoals bij de betekenis en bruikbaarheid is beschreven is dat er geen rekening is gehouden met de invloed van de transitie op de resultaten. De interne validiteit is hierdoor verminderd. Uit het onderzoek is gekomen dat er een verschil is tussen de professionele hulp die ouders vóór 2015 hebben gekregen en de professionele hulp die de ouders ná 2015 hebben gekregen. Dit komt tevens terug in de discussie van het onderzoek.

- Theoretisch kader is na de interviews aangevuld

Dit onderzoek is intern minder valide, omdat het theoretisch kader na de interviews nog is aangepast. Er was al een grote opzet gemaakt, vanwege tijdgebrek moesten de interviews al gehouden worden. Na de interviews is het theoretisch kader nog af gemaakt. Achteraf zou het onderzoek meer valide geweest zijn als het theoretisch kader niet uitgesteld werd. Het risico is dat niet alle onderwerpen uit het theoretisch kader aan bod komen in de interviews waardoor het theoretisch niet goed onderbouwd kan worden.

- De aanbevelingen zijn logisch.

Een aantal aanbevelingen zijn vrij logisch voor de pedagogisch medewerkers. Dit komt doordat de informatie waar de pedagogisch medewerkers een gebrek aan hebben aanwezig is, maar niet of op de verkeerde manier wordt toegepast, dit gaven de respondenten aan. Hierdoor zijn de aanbevelingen nu vrij logisch, maar is het bruikbare informatie die een meerwaarde kan bieden aan de praktijk. Hierdoor is de externe validiteit van dit onderzoek verminderd.

Literatuurlijst

- Alexander, W. (2013). *Troonrede 2013*. Den Haag: Rijksoverheid. Opgeroepen op juni 7, 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013>
- Andriessen, D. D., Onstenk, D. J., Delnooz, D. P., Smeijsters, D. H., & Peij, D. S. (2010). *Gedragcode praktijkgericht onderzoek voor het hbo; Gedragcode voor het voorbereiden en uitvoeren van praktijkgericht onderzoek binnen het Hoger Beroepsonderwijs in Nederland*. Delft: HBO; raad vereniging van hogescholen. Opgeroepen op mei 15, 2017
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., Velden, T. v., & Goede, M. d. (2013). *basisboek kwalitatief onderzoek*. Houten, Groningen, Nederland: Noordhoff uitgevers . Opgeroepen op mei 9, 2017
- Bartelink, C. (2010). *Eigen kracht-conferentie*. Nederlands Jeugdinstituut. Opgeroepen op mei 25, 2017
- Begeer, S. (2011, juli). Op welke leeftijd viel de diagnose? *Engagement met autisme*, 48-49. Opgeroepen op augustus 12, 2017
- Bertalanffy, L. v. (1968). *General system theory; Foundations, Development, Applications*. New York: George Braziller. Opgeroepen op april 15, 2017
- Boeijs, H. (2012). *Analyseren n kwalitatief onderzoek*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers. Opgeroepen op juni 12, 2017
- Brink, C., & Veen, N. v. (2013). *Zelfregie, eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Begrippen ontward*. Movisie. Opgeroepen op juni 10, 2017
- Broeders, A., Duijvenstijn, P., Wolswinkel, L., & Fransen, N. B. (2011). *Opvoeden samen met de buurt: de pedagogische civil society: een inhoudelijke oriëntatie*. Opgeroepen op april 3, 2017, van http://www.dsp-groep.nl/userfiles/file/15pdpedcs_Opvoeden_samen_met_de_buurt.pdf.
- centrale, E. k. (2015). *Hoe werkt het? De Eigen Kracht-conferentie in negen stappen*. Opgeroepen op juni 15, 2017, van Eigen kracht: <https://www.eigen-kracht.nl/wat-we-doen/eigen-kracht-conferentie/hoe-werkt-het/>
- Clinton, H. R. (2006). *It takes a Village and other lessons children teach us*. New York: Simon en Schuster. Opgeroepen op juni 13, 2017
- Coolen, J. A., Krol, N. P., Bruyn, E. E., Dormael, J. v., & Pelzer, H. J. (2003, juni). Vragen rond hulpvragen. De hulpvraag in het diagnostisch proces. *Kind en adolescent*, Volume 24, Issue 2, pp 58–65. Opgeroepen op juni 16, 2017
- Dam, C. v., & Kluft, M. (2015, december). *De invloedrijke sociale professional*. Opgeroepen op juni 15, 2017, van Movisie: <https://www.movisie.nl/publicaties/invloedrijke-sociale-professional>
- Dijk, A. v., & Terpstra, L. (2013). *Kinderen, mij een zorg. Betekenis en grenzen van de pedagogische civil society*. Amsterdam: SWP. Opgeroepen op maart 13, 2017
- Eijck, G. v., Kooijman, H., & Yperen, T. v. (2013). *Transitie en transformatie van de zorg voor jeugd*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Opgeroepen op maart 12, 2017, van <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Transitie-en-transformatie-van-de-zorg-voor-jeugdpdf.pdf>

- Essen, G. v., Kramer, S., Velde, F. v., & Windt, W. v. (2015). *Arbeid in Zorg en Welzijn, Jeugdzorg en Kinderopvang*. Den Haag: onderzoeksprogramma arbeid zorg en welzijn; CAOP. Opgeroepen op maart 29, 2017
- Feringa, D., Sanden, J. v., Peels, F., & Linders, L. (2015). *Jeugdhulpverlening in opschudding. Een onderzoek naar de transformatie van de jeugd*. Zuidoost-Brabant: Reijnen Media. Opgeroepen op maart 18, 2017
- Gammasteunpunt. (2008). *Handleiding Sociale Netwerken*. faculteit economie en bedrijfskunde, Rijksuniversiteit Groningen. Opgeroepen op april 3, 2017
- Gerbrands, T. (2015, december 2). *Behoeft*. Opgeroepen op april 3, 2017, van Ensie: <https://www.ensie.nl/psychologie/behoeft>
- Hermanns, J. (2009). *Het opvoeden verleerd. oratie universiteit Amsterdam*. Amsterdam: Vossiuspers. Opgeroepen op maart 13, 2017
- Holdorp, J. (2017). *In gesprek met kind en ouders*. plaats onbekend: Nederlands Jeugdinstituut. Opgeroepen op juni 13, 2017
- Jeugdhulp bij gemeenten*. (2015). Opgeroepen op maart 12, 2017, van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/inhoud/jeugdhulp-bij-gemeenten>
- Jumelet, H., & Wenink, J. (2013). *Zorg voor onszelf?* Amsterdam: uitgeverij SWP Amsterdam. Opgeroepen op mei 16, 2017
- Kruijswijk, W., Veer, M. v., Brink, C., Calis, W., Maat van de, J. W., & Redeker, I. (2014). *Aan de slag met sociale netwerken*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Movisie, Vilans en ActiZ. Opgeroepen op mei 15, 2017
- Lammersen, G., & Hollander, M. d. (2013, juli 3). *Het netwerk van je cliënt in kaart brengen. Hoe doe je dat?* Opgeroepen op juni 7, 2017, van Movisie: <https://www.movisie.nl/artikel/netwerk-je-client-kaart-brengen-hoe-doe-je>
- Lange, A. (2006). *Gedragsverandering in gezinnen*. Groningen: Wolters Noordhoff. Opgeroepen op april 15, 2017
- Loerts, M., Vissenberg, C., & Verkooijen, & L. (2016). *Eigen Kracht-conferenties in beeld. Een onderzoek naar de tevredenheid, opbrengsten en werkzame elementen van de Eigen Kracht-conferenties in de periode 1 augustus 2013 – 1 juli 2015*. Nijmegen: Lectoraat Klantenperspectief in Zorg en Ondersteuning. Opgeroepen op juni 15, 2017
- Media, S. (2017). *Informatie gedragsstoornissen*. Opgeroepen op juni 13, 2017, van gedragsproblemen-kinderen.info: <http://www.gedragsproblemen-kinderen.info/informatie-gedragsstoornissen>
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Cambridge: Harvard university press. Opgeroepen op april 26, 2017
- Multiscope. (2017). *info over het begrip 'Populatie'*. Opgeroepen op mei 8, 2017, van Multiscope Marktonderzoek An Exelirent Company: <http://www.multiscope.nl/kennis/begrippen-m-r.html>
- Nabuurs, M. (2013). *basisboek systeemgericht werken*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff. Opgeroepen op april 7, 2017

- NJI. (2010). *Het versterken van de eigen kracht en het sociale netwerk van jeugdigen, ouders en gezinnen*. onbekend: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Opgeroepen op juni 7, 2017
- Nuyts, K. (2012). Eigen kracht conferenties. *Welvijs*(jaargang 23. nr. 2). Opgeroepen op mei 25, 2017
- Poll, A. (2014, februari 26). *info over netwerkgericht werken in de praktijk*. Opgeroepen op mei 15, 2017, van Movisie; kennis en aanpak van sociale vraagstukken:
<https://www.movisie.nl/artikel/netwerkgericht-werken-praktijk?gclid=CM3avPXa8dMCFdqp7Qod7NsMSA>
- Regenmortel, T. v. (2002). *Empowerment en maatzorg. Een krachtgerichte psychologische kijk op armoede*. Leuven: Acco. Opgeroepen op augustus 3, 2017
- Regenmortel, T. v. (2009). Empowerment als uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*.(18 (4)), p. 22–42. Opgeroepen op augustus 1, 2017
- Rensen, P. (2016). *'Focus bij empowerment niet alleen op eigen kracht'*. Utrecht: Movisie. Opgeroepen op juni 7, 2017, van <https://www.movisie.nl/artikel/focus-empowerment-niet-alleen-eigen-kracht>
- Rienks, J. (1974, september 18). Algemene systeemtheorie en het humanitair mensbeeld in de sociale wetenschappen. *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 2-3. Opgeroepen op juli 27, 2017
- Spierts, M. (2014). *De stille krachten van de verzorgingsstaat. Geschiedenis en toekomst van sociaal-culturele professionals*. Amsterdam: van Gennep. Opgeroepen op maart 12, 2017, van <http://www.krachtproef.com/wp-content/uploads/2014/08/Recensie-Josje-van-der-Linden.pdf>
- Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek? praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers. Opgeroepen op mei 8, 2017
- Vickery, A. (1974). *The British journal of social work; A Systems Approach to Social Work Intervention: its uses for Work with Individuals and Families* (Vol. vol. 4). Oxford: University press. Opgeroepen op april 15, 2017
- Winter, M. d. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding* (Vol. Hoofdstuk 4: Samen uit de opvoedingskramp. Naar een vitale pedagogische civil society). Amsterdam: SWP. Opgeroepen op Maart 13, 2017
- Zorgbelang. (2016). *woordenlijst*. Opgeroepen op april 3, 2017, van website van Zorgbelang Noord Holland: <http://www.zorgbelang-noordholland.nl/woordenlijst/>

Bijlage 1: instrument voor dataverzameling, Topiclijst

Beste ouder(s),

Bij dezen wil ik u alvast hartelijk danken voor het deelnemen aan dit interview en daarmee dit onderzoek. Ik zal beginnen met mezelf kort voor te stellen, ik ben Marli Boullart (24) en ben aan het afstuderen van de opleiding Sociale studies op Fontys hogescholen. Ik studeer af in de richting jeugdzorgwerker. Als u vragen heeft voor mij dan kunt u die gerust stellen.

Zoals u misschien al weet gaat dit onderzoek over de pedagogisch civil society, hier zal straks een korte uitleg over volgen. Met dit interview wil ik erachter komen hoe het proces naar professionele hulp voor uw kind(eren) is verlopen, hoe u gebruik maakt en/of bewust bent van uw eigen sociale netwerk, met als uiteindelijke doel om de professionals binnen de Jeugdhulpverlening de kennis te geven om u en andere ouders hierin te gaan begeleiden. U bent gevraagd voor dit interview omdat u een hulpvraag had over de gedragsproblemen van u kind(eren) en uiteindelijk professionele hulp hebt gezocht. Het interview zal maximaal één uur duren maar als u eerder de behoefte heeft om te stoppen dan kunt u dat aangeven, dan stoppen we eerder. Als het een te gevoelig onderwerp is dan kunt u dit ook altijd aangeven. Dit interview moet worden opgenomen om te kunnen gebruiken in het onderzoek, u blijft te allen tijde anoniem.

Thema's/ topics:

- **Persoonsgegevens**

Als eerste worden de algemene gegevens van de respondent verzameld.

Zoals: naam, Leeftijd, werk, gezinssamenstelling, kinderen, opvoedingsstijl

- **Het probleemgedrag van de kinderen**

Na de algemene gegevens worden er vragen gesteld over de gedragsproblemen van hun kinderen.

Benoemen naar de respondent dat er vooral aandacht besteed wordt aan de gedragsproblemen van het kind en niet aan eventuele andere ernstigere problemen.

- Wat voor gedragsproblemen heeft het kind?
- Hoe bent u hierachter gekomen?
- Welke factoren spelen een rol in het probleemgedrag van u kind?
- Hoe kijkt u tegen de problemen aan?
- Hoe kijkt het kind tegen de problemen aan?

- **De hulpvraag van de ouders en de kinderen**

Als eerst de gedragsproblemen van de kinderen zijn besproken gaan we door op de uiteindelijke hulpvraag van de ouders. Wat voor hulp hadden zij nodig voordat ze naar de professionals zijn gestapt?

- Welke hulpvraag hadden de ouders voor hun kinderen?
- Welke hulpvraag hadden de kinderen?

- **De manier hoe ouders hulp hebben gezocht bij professionals**

Als we uiteindelijk weten waar de ouders hulp bij nodig hadden dan gaan we verder door op het proces wat ze hebben doorlopen.

- Hoe hebben de ouders uiteindelijk besloten om naar de professional te stappen? Welke factoren speelde hierin mee?
- Wat was de eerste stap die u heeft gezet? Naar welke professional?
- Wat maakte dat u de eerste stap zette?
- Wat hebben de professionals voor stappen genomen?
- Wat waren de verwachtingen ten aanzien van de professional?
- Zijn deze verwachtingen uitgekomen?
- Zo ja, hoe hebben de professionals hieraan gewerkt? En zo nee, hoe zou u hebben gewilde dat de professionals zouden handelen?

Bij dit topic gaan we in op de feiten, het proces wat is doorlopen en nog niet op het gevoel.

- **Het eigen sociale netwerk**

Bij dit topic willen we erachter komen of de ouders bewust zijn van hun eigen netwerk.

- Wat ziet u als u sociale netwerk?
- Wie vallen hier allemaal onder volgens u?
- Breng een netwerkcirkel kort in kaart
- Zou u netwerk er voor open staan om hulp te bieden?
- Hebt u gebruik gemaakt van u netwerk toen u hulp nodig had met u kind?
- Zo ja hoe hebt u dat gedaan? Zo nee, hoe zou u dat toen doen?
- Hoe zou u dat kunnen vragen?
- Hebt u hier hulp bij nodig van een professional? Zo ja hoe zouden professionals dit vorm kunnen geven?

Bij dit topic willen we er ook achter komen of ouders bij het proces naar professionele hulp al hebben nagedacht over hulpvragen bij hun eigen netwerk. Hoe hebben ze dat dan gedaan of hoe zouden ze dat nu doen? Bij dit topic moet er opgelet worden dat er niet suggestief geantwoord wordt vanuit de respondent. Bij dit topic zou dat een valkuil kunnen zijn.

- **De behoeften van de ouders**

We willen er tevens achter komen wat uiteindelijk de behoeften zijn van de ouders als het gaat op hun eigen sociale netwerk. En de behoeften als het gaat om de professionals. Wat hebben ouders nodig van de professionals en wat hebben ze nodig van hun eigen netwerk?

U bent ook een netwerk van andere ouders.

- Zou u er voor open staan om andere ouders te helpen die bijvoorbeeld dezelfde problemen hebben met hun kinderen?
- Staat u zelf open voor deze hulp?
- Hoe zou u deze hulp kunnen bieden aan andere ouders?
- Zou deze hulp ook een meerwaarde hebben gehad bij u?
- Wat vindt u er van als andere om u heen iets zeggen over de opvoeding van u kinderen?
- Zou u zelf iets zeggen over de opvoeding van andermans kinderen? Tips geven bijv.
- Wat zou helpen om hulp te vragen?
- Wat zouden professionals hierbij kunnen betekenen?
- Wat zou een professional kunnen doen om ouders meer bewust te maken van hun eigen netwerk?

- Wat zou een professional kunnen doen om ouders te helpen bij het hulp vragen aan hun eigen netwerk?

- **De pedagogische civil society**

- Er wordt eerst gevraagd of de ouders al bekend zijn met het onderwerp 'PCS'. Als ze hier niet bekend mee zijn wordt er een korte uitleg gegeven. Wat dit in houdt voor Nederland, voor de Jeugdhulpverlening en voor hun. Tevens een uitleg over de reden van de opkomst van de pedagogische civil society.
- Wat vindt u van deze verandering binnen de Nederlandse samenleving?
- Zou u open staan voor deze verandering?
- Denkt u dat het mogelijk is?
- Wat als u nu weet dat de Nederlandse samenleving moet gaan veranderen. Zouden de verwachtingen wat betreft de professionals dan veranderen?
- Wat verwacht u dan van de professionals?
- Zijn de verwachtingen van u netwerk nog hetzelfde?
- Zou u hulp nodig hebben bij het hulp vragen aan u eigen netwerk?
- Vind u dat u bent begeleid door professionals bij het hulp vragen aan u eigen netwerk?
- Hoe zouden ze dit andere kunnen doen?

- **Het onderzoek**

Als laatst wordt er een uitleg gegeven waar dit onderzoek voor is. Wat er uiteindelijk onderzocht gaat worden en waar dit interview voor diende. Dit wordt pas achteraf uitgelegd zodat de ouders met een open mind het interview in gaan.

Afronding:

Hartstikke bedankt dat ik de mogelijkheid heb gekregen voor het houden van dit interview. Ik heb alles wat ik nodig heb. Hebt u zelf nog vragen voor mij?

Als ik alles uit heb gewerkt, vind u het dan fijn om hier een kopie van te krijgen? Het uiteindelijk onderzoek stuur ik ook met veel plezier op.

Nogmaals bedankt en tot ziens.

Bijlage 2: codeboom

Deelvragen:			Code:
Hoe maken ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu gebruik van hun eigen sociale netwerk?	Wat doen ouders zelf?	Wat doen ze	+ zelf zoeken (4) + tv kijken + boeken lezen + zelf oplossingen bedenken (3) + eigen kracht + creatief zijn (4) + open staan voor hulp + zelf kind mee begeleiden + werkervaring
		Wat kan beter	- meer open staan voor hulp
	Wat doen ze met het netwerk?		+ praten met mensen (7) + uitleg geven + netwerk vragen (3) + tips geven (5) + hulp vragen (6) + een kind woont bij zus + bellen + hechte familie + gesprek met school (8) + pas prof. hulp zoeken na je netwerk + mantelzorger zijn van netwerk + elkaar ondersteunen (6)
Hoe worden ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen nu begeleid door pedagogische medewerkers bij het hulp vragen aan hun eigen sociale netwerk?	Nu (afgelopen 2 jaar)	Wat werkt wel	+ Netwerkcirkel maken + begeleiden in de gesprekken + gesprekken mee ingaan + creëren van inzichten + eerst vragen naar het netwerk + begrip tonen (hoe moeilijk het is, met het kind en het hulpvragen) + netwerkbijeenkomst (ook school) (2) + oudercontact avonden (3) + elkaar tips geven + meer open staan voor hulp + hulp leren vragen + confronterend

			+ schaamte + verdedigen + contact met 'vreemde' + begrip
		Wat werkt niet	- geen begrip - met een oordeel vragen Netwerkbijeenkomst: - voorzitten van bijeenkomst - bij de hulpvraag blijven - selecteren welke mensen gaan komen - welke mensen hebben echt een meerwaarde - helder communiceren naar netwerk wat de hulpvraag is - goede randvoorwaarden weggelaten - wie gaat je helpen
	Vroeger (minimaal 2 jaar geleden)	Wat werkt wel	+ oudercontact avonden (2) + uitleggen dat praten goed is
		Wat werkt niet	- geen hulp gehad (4)
Waar hebben ouders met een hulpvraag over de gedragsproblematieken van hun kinderen behoeften aan bij de begeleiding van pedagogisch medewerkers, werkzaam binnen het Bijzonder domein Jeugd? Verwachtingen? (Wat verwachten ouders van professionals, hun netwerk en zichzelf en	Professionals	Wat werkt wel	+ subtiel zijn + begrip + niet oordelen + duidelijk zijn + doorvragen + out of the box denken (geen protocollen) + ouders leren 'durf te vragen' + uitleg geven (over netwerk) (5) + uitleggen hoe je een hulpvraag kan (op)stellen (4) + meerwaarde netwerk uitleggen (4) + filteren op mensen die echt hulp nodig hebben + een klik met de prof. (2) + minder zorg aanbieden + opdrachten geven (3) + het netwerk cursussen aanbieden + uitleg geven aan netwerk (3)

wat verhinderd deze verwachtingen?)			+ open staan voor het netwerk + familie opstellingen (eigen kracht conferentie) + uitleg geven op school (kinderen en ouders) (3) + Netwerkbijeenkomst, goed voorzitten en selecteren + ouder contact avonden (5)
		Wat werkt niet	- confronteren - te veel verschillende professionals - maar 1 persoon die je 'beoordeeld' - geen diagnose is geen hulp (4) - gebrek aan kennis
	Eigen netwerk	Wat werkt wel	+ subtiel zijn (2) + geduld hebben + begrip hebben (9) + adviseren (4) + open staan (4) + ouders ontlasten (5) + interesse tonen + elkaar ondersteunen (5) + dingen ondernemen + luisteren + ook hulp vragen + sociale controle + ouders structureel ontlasten (2) + hulp aanbieden (6) + 'vreemde' ouders in hetzelfde schuitje + stempel zorgt voor begrip (5)
		Wat werkt niet	- te druk leven (4) - geen ruimte - geen onbekende - niet te snel advies geven (3) - diverse culturen - geld vragen (2) - gebrek aan kennis (7) - gesloten zijn - problemen ontkennen - oordelen (2) - alléén aan familie vragen (4)

			- oplossingsgerichte hulp vragen
	Ouders zelf	Wat werkt wel	+ Hulp vragen (5) + open staan voor hulp (4) + zelf andere ouders helpen (7) + naar een oudercontact avond gaan (2) + verhaal vertellen (4) + gesprek met school (8) + uitleg geven op school (begrip en netwerk verbreden) (2) + diagnose helpt bij begrip + verder kijken dan prof. + tips geven met een grapje + positief blijven + meer kennis over problemen
		Wat werkt niet	- te trots (4) - schaamte (4) - hoe erger de hulp hoe minder snel je hulp vraagt (2) - kwetsbaar (2) - negatief blijven - het zien als een belasting (3) - het ziet als een inbreuk op je privacy - geïndividualiseerd zijn - verdedigen (3) - niet durven - telkens opnieuw vragen (2) - telkens opnieuw je verhaal vertellen - het zelf niet begrijpen - Moeilijk om hulp te vragen - alleen aan de kinderen denken
Hoe ziet het professionele proces eruit wat de ouders hebben doorlopen en welke diagnose hebben de kinderen?	Hulpverleners		GGZE-instellingen (8) Jeugdhulpverlening (5) Opvoedingsondersteuning (8) Crisisopvang Pleegzorg PGB (4) Speciaal onderwijs Leerlingbegeleiding Gespreksbegeleiding Oudercontact groep via de GGZ

		EMDR Speltherapie (2) PMT-therapie Ergotherapie Gezinstherapie (signs of safety?) Reattach Tom training op school SOVA-training (2) PITT-hulp MEE TBA Weekenden weg (4) Back to basic Spectrum Brabant Zorg Oké Herlaarhof Heidong Widonk Blixembosch Mare zorg Berkenschutse
	Diagnose	PDD-NOS (5) ASS (2) ADHD (4) ADD (2) Asperger (2) Hechtingsstoornis Gilles de la Tourette (tic)